

Гўзал ва бетакроримсан, муқаддас Ватаним,
жоним сенга фидо, Ўзбекистоним!

O'zingni angla!

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2016-yil 10-avgust, chorshanba

№ 32 (991)

1996-yil dekabr dan chiqarib boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.uzhurriyat.uz

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

3 август куни Япония Бош вазири Шиндзо Абэнинг рафиқаси Акиэ Абэ ҳамда япон маданият ва санъат намояндalarидан иборат делегация мамлакатимизга ташриф буюрди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасида сиёсий партиялар фракциялари ҳамда Ўзбекистон экологик ҳаракати депутатлар гуруҳи йиғилишлари бўлиб ўтди. Уларда экспертлар, мутахассислар, фуқаролик жамияти институтлари ҳамда ОАВ вакиллари иштирок этди.

5 август куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг олтинчи ялпи мажлисини жорий йилнинг 24-25 август кунлари Тошкент шаҳрида чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Франциянинг "GEO" илмий-оммабоп журналида "Ўзбекистон: Самарқанд – жаҳон маданиятлари чорраҳаси" сарлавҳали мақола эълон қилинди. Унда "GEO" нашриёти томонидан тайёрланган "Сайёрамизнинг энг гўзал ва муқаддас жойлари бўлаб унутилмас саёҳат" номли китоб саҳифасидан афсановий шаҳар – Самарқанд ҳақидаги репортаж ҳам ўрин олганлиги айтилади.

Республикаимиз бўйлаб жойларда "Гўзал ва бетакроримсан, муқаддас Ватаним, жоним сенга фидо, Ўзбекистоним!" шиори остида маданий-маърифий тадбирлар ўтказилмоқда.

"HURRIYAT" газетаси Ўзбекистон ҳаво йўллари миллий авиакомпанияси самолётларида ҳам йўловчиларнинг доимий ҳамроҳи.

Жиззах вилояти: ИСТИҚЛОЛ ВА ИСТИҚБОЛ

Шу кунларда халқимиз энг азиз, энг улуг байрам – Ватанимиз мустақиллигининг 25 йиллигини нишонлашга қизгин ҳозирлик қўймоқда. Президентимизнинг шу йил 2 июндаги "Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг йигирма беш йиллик байрамига тайёргарлик қўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги қарорига мувофиқ "Гўзал ва бетакроримсан, муқаддас Ватаним, жоним сенга фидо, Ўзбекистоним!" шиори остида мамлакатимизда турли маданий-маърифий тадбирлар ўтказилмоқда.

Бундай дилкаш учрашув ва мулоқотларда мустақиллик ва унинг мазмун-моҳияти, аҳамияти, амалга ошириладиган кенг қўламли ислохотлар бераётган юксак самаралар, бугунги тинч ва фаровон ҳаётимизни асраб-авайлаш, унинг қадр-қиммати ҳаётини мисоллар воситасида тushuntirilmoqda.

Мустақиллик берган улкан имкониятлар самаралари Жиззах вилоятида ҳам ўз ифодасини топомқда. Шаҳар ва қишлоқларимиз замонавий қиёфа касб этиб, халқимизнинг турмуш даражаси тобора юксалиб бормоқда. Чунинчи, 2016 йилнинг биринчи ярмида вилоятда ялпи ҳудудий маҳсулот 9,5 фоизга ўсди. Саноатда 13,7, қишлоқ хўжалигида 5,6, қури-

лишда 12,8, чакана савдо айланмасида 14,2 фоиз ўсишга эришилди.

Давлатимиз раҳбарининг 2015 йил 19 июнь куни Жиззах вилоятига ташрифи чоғида ҳудудда ишлаб чиқаришни кенгайтириш, енгил саноат соҳасини ривожлантириш ва янги иш ўринлари яратиш ҳисобидан пахта толасини қайта ишлашга ихтисослашган лойиҳаларни қўпайтириш, вилоят маркази қиёфасини тубдан ўзгартириш, шаҳарда айланма йўл қуриб, кўчаларни унга туташтириш, шаҳар ичида янги магистраль йўللار, замонавий кўп қаватли уйлар, истироҳат боғлари барпо этиш, муҳандислик-коммуникация ва ирригация тармоқларини янада яхшилаш

бўйича берган тавсиялари асосида шаҳарнинг бош режаси қайта қўриб чиқилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 30 сентябрдаги "2030 йилгача Жиззах шаҳрининг бош режасини тасдиқлаш тўғрисида"ги қарори ва шу асосда ишлаб чиқилган махсус дастурга кўра вилоятда кенг қўламли бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда.

Шаҳарнинг мустақиллик кўчаси 50 метргача кенгайтирилиб, пасткам ва кўрмисиз бинолар ўрнида 34 кўп қаватли, кўркам уй-жойлар қад ростланди. Алишер Навоий, Буюк Турон, Ш.Рашидов кўчаларида қурилиш ва реконструкция ишлари жадал олиб боришмоқда. Ҳозирга қадар 17 километр ав-

томобиль йўли янгидан қурилиб, фойдаланишга топширилди. "Сувдиёна" стадиони ўрнида 11 минг 650 томошабинга мўлжалланган замонавий футбол майдони, 2 спорт зали ва сузиш ҳавзаси, унга яқин аниъанавий спорт турлари билан шуғулланишга мўлжалланган махсус заллардан иборат замонавий "Сувдиёна" футбол – енгил атлетика спорт аренаси қад кўтарилди.

Марказий кўчалар бўйидаги эски, бир қаватли уйлар ва но-тураржой объектлар ўрнида қурилиши режалаштирилган 57 кўп қаватли замонавий уйнинг 42 тасида қурилиш ишлари якунланди, 15 таси жорий йил охиригача ўз эгаларига топширилади.

2

СУРАТЛАРДА ИСТИҚЛОЛ НАФАСИ

► КЎРГАЗМА

Ёшлар ижод саройида Ватанимиз мустақиллигининг 25 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси сиёсий кенгаши томонидан "Гўзал ва бетакроримсан, муқаддас Ватаним, жоним сенга фидо, Ўзбекистоним!" шиори остида фотокўргазма ташкил этилди.

Моҳиғул ҚОСИМОВА, ЎЗА

Хўррамли муштарийлар.

2016 йилнинг келгуси ойлари учун "HURRIYAT" газетасига обуна ишлари давом этмоқда. Газетамизга обуна бўлмаганлар эса уни савдо дўконларидан харид қилишлари мумкин. Ўқинг, баҳра олинг ва уни ҳамроҳларингизга ҳам ҳада этинг. Бундан ташқари, "Hurriyat" да чоп этилган материаллар билан www.uzhurriyat.uz сайти орқали ҳам танишишингиз мумкин.

"HURRIYAT" ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛИШИГА ИШОНАМИЗ!

ДУНЁНИНГ ҲАР БУРЧИДАН ҒОЛИБ БЎЛИБ ҚАЙТАМИЗ!

Спорт жамоатчилиги ва мухлислар томонидан тўрт йил кутилган XXXI ёзги олимпия ўйинларига ҳам старт берилди. Тошкент вақти билан 6 август тунги соат 3:00 да ушбу йирик спорт мусобақасининг очилиш тантанаси бўлиб ўтди.

Рио олимпиадаси тантаналари аввалгиларидан деярли фарқ қилмади. Бироқ, ташкилотчилар бу галги олимпиаданинг бош гоёси этиб, табиатни, экологияни асрашни танлаганлиги куй-қўшиқлари, айниқса, карнавалларда ижро этиладиган миллий рақсларга катта урғу берилди. Чироқлар ёрдамида яратилган жонли мозаикалар

тантанана кўкаламзорлаштириш ҳамда боғлар яратиш орқали она ерни келажакка соғлом етказишни тарғиб этишди. Шунингдек, тантаналарда Бразилия халқининг миллий куй-қўшиқлари, айниқса, карнавалларда ижро этиладиган миллий рақсларга катта урғу берилди. Чироқлар ёрдамида яратилган жонли мозаикалар

маросимнинг янада жозибали ўтишини таъминлади. Шундан сўнг стадионга олимпиадада қатнашадиган 207 та давлат терма жамоалари навбат билан кириб келишди. Эътиборлиси, майдонга ташриф буюрган мамлакатлар аъзолари ўзларининг миллий аниъаналарини тарғиб этишни ҳам ёддан кўтарганлари йўқ. Айниқса, атлетлар фақат спорт кийимларида эмас, миллий либосларда ҳам жозибали кўринишларини бутун дунёга намойиш қила олишгани томошабинларда катта таассурот қолдирди.

Мамлакатимиз жамоаси вакиллари ҳам ўзидан замонавий ва миллий руҳни уйғунлаштирган либосларда майдонга кириб келишди. Мустақил Ўзбекистон байроғини олимпия тантаналарида кўтариб ўтиш шарафи бу сафар таниқли боксчи Баҳодир Жалоловга насиб қилди.

8

► БИЗГА ЁЗАДИЛАР

Мустақиллик бу — аввало ҳуқуқ яъни ўз юртининг эгаси бўлиш, ўз тақдирини ўзи белгилаш, озод ва бахтли яшаш ҳуқуқидир.

Мустақиллик бу — эркинлик. Фикрлаш, сўзлаш, эътиқод қилиш, миллий анъаналарни асраб авайлаш, касб танлаш, меҳнат қилиш ва орзу-интилошларни амалга ошириш эркинлигидир.

Мустақиллик бу — ўзлик. Ўз қадр қимматини англаш, аждодларини таниш ва улуғлуш, ўз инсоний шаънини, ор номузини баланд тутиш, жаҳон ичра ўз ўрнига эга бўлиш саодати.

Мустақиллик бу — бунёдкорлик инсон меҳнатини қадрлаш, рағбат, эътибор ва яна кўпдан кўп имкониятлардир.

Юртбошимиз таъбири билан айтганда мустақиллик бутунги эркин ҳаёт, бутунги беқийс имкониятлар ҳар қайси миллат, ҳар қайси авлод тарихида фақат бир марта берилган улуг ва ноёб неъматдир. Шу боис халқимиз мустақиллик кунини энг улуг, энг азиз айём деб билади. Бу тарихий санани катта шоду хурамлиқ билан байрам қилади. Қайси юрtdа кўшиқ янграса, мусиқа овози эшитилса, қайси қишлоқда меҳмон кўп келса, ўша юрtdа тинчлик, осойишталик ҳукмрон, манзили обод, фаровон, одамлари меҳр-оқибатли, иймонли, инсофлидир. Ўзбекистон ана шундай давлатларнинг биридир. Мустақиллигининг дастлабки кунлариданоқ юртимизнинг бир қанча обидалари, шаҳар ва қўчалари, таълим муассасалари, қўлаверса барча соҳаларда ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. Хориддан келган меҳмон билан ҳамсухбат бўлар эканман, унинг кўзлари қунаб, Ўзбекистон ҳақидаги таъсуротларини ҳаяжон билан сўзлаганини кўриб кўзим ёшланди.

— Мен Ўзбекистонда биринчи марта бўлишим. Бир ой мо-

байнида автобус билан Россия, Қозғистон, Хитой, Туркия ва мана нийҳат Ўзбекистонга келдик. Ўзбекистондан чиқиб ўзимизнинг она ватанимиз Германияга қайтиб кетамиз. Энг узоқ давом этган саёҳатимиз ҳам айнан Ўзбекистонда бўлди. Одамларнинг меҳмондўстлиги ва самимийлигини сўз билан ифода қилиб беришмайман. Ўзбекистон ҳақиқий мўжизаларга бой, жаннат монанд юрт эканлигига бугун яққол амин бўлдим. Айниқса, ўзбек ёшлари биз билан ҳоқ инглиз тили бўлсин, ҳоқ немис ёки рус тилларида бемалол сўхбатлашгани таҳсинга лойиқ. Сизларга жуда ҳам ҳавасим келди. Мен Ўзбекистонни севаман, дея тақдор ва тақдор сўзлаганида германиялик Андреа Сейфарз — исмли сайёҳ биз билан сўхбатда.

Дарҳақиқат, улуг бобокалонларимиз, аждодларимиз кўрган бинолар, обидалар, саҳоватли меҳмондўст ўзбек халқи, бутун Ўзбекистон деган номни дунёга танитиш ҳамда танилди. Боболаримиз бежизга “Тинчлик бор жойда ҳамisha аҳиллик, тотувлик, барака бор” деб айтишмаган. Биз ёшлар, мустақил юрт фарзандлари мана шундай баракали, тинч юрtdа таҳсил олиб,

Менинг мустақиллигим

миллий ва умумбашарий қадриятлар руҳида тарбияланишимизга мустақиллик кенг имконият яратиб берди. Бизнинг барча соҳаларда эришадиган ютуқларимиз ҳам ана шу тарбиянинг меvasидир албатта. Биз ёшлар олий ўқув юрtdарида Юртбошимизнинг барча асарларини дарслик сифатида ўрганамиз. Чунки, бу рисолаларда мустақилликдан тортиб, то мустақилликгача бўлган ҳамда ундан кейинги давр воқеалари, эришадиган ютуқлар, маънавий-мафкуравий маълумотлар бериб ўтилган. Жумладан, биргина, “Ўзбекистон мустақилликка эришиш оstonасида” номли рисолаларида биз ёшлар кўрмаган, бошимиздан ўтказмаган мустақиллик учун қанчадан қанча аждодларимиз курашиб ҳалок бўлгани, юртбошимизнинг мустақилликка эришиш учун кўрсатган жонбозликлари, қўлдоштириш сиёсати, пахта иши, минг-минглаб юртдошларимизни совуқ ўлкаларга сургун қилинганлиги, бундай одамларнинг фарзандларига

ла орқали билдик, ўргандик. Рус файласуфи Петр Чаадаев айтганидек — Тарих халқни тушуниш қалитидир.

Шундай экан, мана, мустақил Ўзбекистон деган номга қай даражада эришганимизга амин бўлдик. Биз ёшлар ўтмишнинг ўрғана эканмиз, бутун эришадиган ютуқларимиз ва тинчликнинг ҳаволаманасдан, кеча ким эдигу бутун ким бўлди, эртага қандай марраларни забт этишимиз керак? Биз қандай улуг сиймоларнинг авлодимиз? Уларга муносиб қанақанги ворис бўлишимиз керак? Мен юртим тинчлиги учун нима қила олдим ва нима қилишим керак? Деган саволлар билан яшашимиз, айниқса ўтмишга боқиб, тинчликни, мустақилликни қадрига етиб, эркинликни, мустақилликни, ёруғ кунларни кўролмай не-не қонлар тўкиб мустақиллик йўлида шайид кетган аждодларимизни амалга ошмай қолган орзу-истакларини, биз ёшлар, бир бўлиб рўёбга чиқаришимиз, уларни ёлда олиб хотирлашимиз, мустақиллик деган улуг неъматни абадий сақлаб қолиш, биз ёшларнинг ватан олдиди қўлаверса, мустақиллик учун жони фидо бўлган халқ олдиди муқаддас ва шарфли бурчимиздир.

Юртбошимиз ёшларга қарата “Ишонаман барча-барчангиз сизга мансуб бўлган куч зайрат ва қатъят, изланиш ва яна бир бор изланиш, самонавий билим ва тажрибаларни ўзлаштириш билан ўз олднгизга қўйган эзгу максадларга албатта эришасиз, жамиятимизда муносиб ва мустаҳкам ўрин эгалласиз. Ҳеч қачон бўш келманг азиз болаларим, эртанги кун-келажақ сизларники” деган юксак ишончлари бизга мадад, куч ва тинимсиз ижод, ҳаракат, юксакликка интилиш бўлиб хизмат қилади.

Мафтуна РЎЗИЕВА,
СамДЧТИ талабаси

Жиззах вилояти: ИСТИҚЛОЛ ВА ИСТИҚБОЛ

«Бошланиши I-бетда»

Шаҳардаги учта йирик бозорда қайта қуриш ва реконструкция ишлари амалга оширилиб, сотувчи ва харидорлар учун қулай шaroит яратилди. Қадимий Қўқоб ўрнида очик акциядорлик жамияти шаклидаги янги “Марказий деҳқон бозори” барпо этилди. Бозорнинг 5 минг 400 квадрат метр савдо майдонига эга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари павильонига 1 минг 152 савдо ўрни ташкил этилди.

“Эски шаҳар деҳқон бозори” ва “Эски шаҳар буюм бозори” да ҳам кенг қўламли қурилиш-реконструкция ишлари амалга оширилди. Ҳар икки бозорни шарқона ва замонавий савдо маданияти талаблари асосида қайта қуришда бу ердаги савдо расталари, дўконларнинг сотувчи ва харидорларга ҳар томонлама қўлай бўлиши, санитария-гигиена, техник, хавфсизлик талабларига тўлиқ жавоб беришига алоҳида эътибор қаратилди. Бошқача айтганда, мустақиллик йилларида барпо этилган бозорлар илгаригидек фақат савдо мажмуаси эмас, шаҳар ободлиги, халқимиз фаровонлигининг кўзгусига айланди.

Собиқ тузум даврида қурилган, шаҳар экологийсига катта зарар келтирган оҳак заводи шахта ташқарисига қўчирилиб, унинг ўрнида яшил ҳудуд, боғ ва гулзорлар ташкил этилди. Ташландиқ ер ўзлаштирилиб, Наврўзбўлоқ боғлари боғи барпо этилди. Ўтган йилда тўрт гектар майдонда Кексалар боғи да олиш маскани қурилди. Истиқлол боғлари боғи, Ҳамид Олмонжон хиббона кенг қўламли қурилиш-реконструкция ва ободонлаштириш ишлари бажарилади.

“Ором” фавворалар мажмуаси, Боғишамол, Сангзоркул да олиш маскандари, Истиқлол боғлари боғи, Форум мажмуаси, Фавворалар хиббона шаҳарлиқлар ва меҳмонлар сайр қилидиган, ҳордиқ чикарадиган баҳо, хушманзара жойга айлантирилди.

Умумий майдони 65,8 гектар бўлган “Ёшлар шаҳарчаси”даги Ёшлар сайилгоҳи, Ёшлар боғи, Ёшлар маркази, шунингдек, «Ўрда» ёшлар экологик боғи доим гавжум. Умумхалқ байрами ва сайиллар ўтказиш ҳамда аҳолининг дам олишига мўлжалланган бу замонавий ва соя-салгин маскандар Жиззахнинг ўзига хос таширф қозонган айланма, дейиш мумкин.

Ўтган йили Навий ва Мустақиллик кўчалари оралигида барпо этилган истироҳат боғи шаҳарнинг диҳқатга сазовор жойларидан бирига айланди. Сувни камалакнинг етти рангига 25 метр баландликка пурқаётган мусиқали фавворалар,

болалар учун турли ўйин майдончалари, аттракционлар, савдо ва хизмат кўрсатиш шохобчалари ҳамда истироҳат боғида юртдошларимиз мириқиб ҳордиқ чикаришмоқда.

Кейинги икки йилда Жиззах шаҳрида 17 янги хиббон барпо этилди. “Хотира боғи” хиббонига Иккинчи жаҳон урушида ҳалок бўлган ва бедарак кетган жаззахликларнинг исм-фамилияси битилган “Хотира китоби” мажмуаси қурилди.

Жиззах политехника институтининг 4 қаватли ўқув биноси ва спорт зали капитал таъмирланди. Бугунги кунда институтнинг 700 ўринга мўлжалланган лаборатория биносига қурилиш ишлари давом этмоқда.

Президентимизнинг 2013 йил 18 мартдаги “Жиззах” мажсуе индустриал зонасини барпо этиш тўғрисида”ги фармони ижроси доирасида амалга ошириладиган ишлар, тадбиркорлик субъектлари учун яратилган қўлайлик ва имтиёзлар маҳсулот экспортини кўпайтиришга хизмат қилмоқда. Мазкур фармонга мувофиқ Жиззах шаҳридан 364 гектар, Сирдарё вилоятининг Сирдарё туманидан 150 гектар ер майдони ажратилиб, “Жиззах” мажсуе индустриал зонаси ташкил этилиши ҳудуд иқтисодий ривож ва аҳоли бандлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этмоқда.

“Жиззах” мажсуе индустриал зонасида хорижий инвестициялар иштирокида жамий қиймати 158,2 миллион доллар бўлган 24 йирик саноат лойиҳасини амалга ошириш режалаштирилган. Айни пайтда 63,6 миллион долларлик 21 лойиҳа ишга туширилди.

Марказий Осиёда ягона бўлган “Auto Pad Systems” ягона корхонасида йилга 520 минг донга тормоқ колокалари, “Roison Home White Goods” қўшма корхонасида йилга 650 мингта телевизор, музлаткич, электр печи ва кир ювиш машинаси каби электротехника маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Мажсуе индустриал зона корхоналарида ҳозиргача 1100 дан ортиқ янги иш ўрни ташкил этилди. Унинг 60 фоиздан ортиги касб-ҳунар коллежи битирувчиларидир. Ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар икки бозордан ташқари хорижага ҳам экспорт қилинаётди.

“Жиззах” мажсуе индустриал зонасидаги 14 корхонада ўтган йили 102 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, 6,4 миллион долларлик маҳсулот экспорт қилинди. Ишлаб чиқариш, транспорт, муҳандислик-коммуникация инфратузилмасини шакллантириш диҳқатга сазовор жойларидан бирига айланди. Сувни камалакнинг етти рангига 25 метр баландликка пурқаётган мусиқали фавворалар,

борувчи 12 километрлик ташқи йўллар реконструкцияси якунланди. 5,7 километр узунликдаги ичимлик суви ва 8 километр газ тармоғи қурилди, энергия таъминоти яхшиланиш мақсадида 2 тақсимловчи пункт ва 4,6 километрлик электр тармоғи қурилиши бошқичма-бошқича амалга оширилмоқда. Жорий йилда 7 километрлик ички йўллар қурилиши ва реконструкцияси охирига етказилди.

Жиззах вилояти ҳудудидан 168 километрлик халқаро, 1431 километр маҳаллий аҳамиятга эга автомобиль йўллари ҳамда 385,9 километр темир йўл ўтган. Халқаро йўлга мўлжалланган лаборатория биносига қурилиш ишлари давом этмоқда.

Вилоятимизда 2007-2015 йилларида 102 километр янги темир йўл қурилди, 18,3 километр темир йўл реконструкция қилинди. 137 километр халқаро, 66 километр давлат аҳамиятидаги автомобиль йўллари реконструкция қилинди. 688 километр ички йўллар таъмирланди. Натижада йўлларнинг юк кўтариш қуввати 10 тоннадан 13 тоннага ошди.

Қишлоқ хўжалигида амалга ошириладиган ишчилар маҳсулотлар ҳам юксак самаралар бераётди. Сўнгги 10 йилда вилоятимизда 1,7 минг, жумладан, қорамолчилик йўналишида 484, паррандачиликда 533, балиқчиликда 319, аскаричилик йўналишида 623 лойиҳа амалга оширилди.

Чорвачиликни ривожлантириш бўйича қабул қилинган дастурилар натижада қорамоллар бош сони 1991 йилга нисбатан 825,1 минг бошга, майда шохли моллар сони 1727,4 минг бошга кўпайди. Германия, Польша ва Украинадан келирилган 2 минг 235 бош зотдор қорамолдан ўтган йилларда 9 минг 647 бош насли буюқ олинди.

Ғаллаорол туманидаги “Сангзор парранда” масъулияти чекланган жамиятида 150 минг, Зомин туманидаги “Жиззах поултри” масъулияти чекланган жамиятида 180 минг парранда парвартирилмоқда. Ушбу паррандачилик хўжаликлари замонавий ускуналар билан жиҳозланган бўлиб, улар томонидан нафақат вилоят, балки Тошкент шаҳри ва қўшни вилоятлар аҳолисига ҳам ароз ва сифатли тухум етказиб берилмоқда.

Президентимизнинг мева-сабзавот ва узумчиликни ривожлантиришга қаратилган фармон ва қарорлари ижроси доирасида боғ майдонлари кенгайтирилмоқда. Баҳмал, Ғаллаорол, Жиззах туманларида ҳо бўлган боғдорчилик бугун вилоятнинг бошқа ҳудудлари

да ҳам изчил ривожланмоқда.

Вилоятимизда 2007-2015 йилларида 720 гектар интенсив боғ ташкил этилиб, 342 гектарда томчилик сугориш тизими жорий қилинди. Айни пайтда етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Кейинги 8 йилда 15 гўшт, 37 сут, 23 мева-сабзавот, 2 жун ва 2 терини қайта ишлаш корхонаси ишга туширилди. 30 замонавий музлаткичи омборхона барпо этилди.

Вилоятимизда мустақиллик йилларида юзлаб корхоналар ишга туширилди. “Жиззах грант текстиль” корхонасида йилга 2,5 миллион жуфт пайпоқ, “Оруз текстиль” корхонасида йилга 4 минг тонна трикотаж мато, “Зенатор” темир бетон буюмлари” корхонасида йилга 36 минг метр куб темир-бетон буюмлари, “Жиззах нотўқима” корхонасида йилга 1,5 минг тонна ип-калава, “Даштобод цемент” корхонасида йилга 250 минг тонна цемент ишлаб чиқарилмоқда.

Таркибий қайта ўзгарттиришларни кенгайтириш ҳисобидан иқтисодиётнинг рақобатбардошлигини янада ошириш, саноатнинг етакчи тармоқларини модернизация ва диверсификация қилиш борасида ҳам салмоқли ютуқларга эришилди. Хусусан, 2015 йилда биргина саноат соҳасида 254 миллиард сўм маблағ эвазига 213 лойиҳа амалга оширилди. 50 корхона модернизация қилинди. Натижада қўшимча 260 миллиард сўмлик 50 дан ортиқ турдаги цемент, трикотаж маҳсулотлари, қўш батареялари, аккумулятор моноблоклар, фитинглар, томчилик сугориш жиҳозлари, сунъий қолламали тўшамалар каби янги маҳсулотлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Маҳаллийлаштириш дастури доирасида жорий йилнинг биринчи чорагида 4 корхонада 6 турдаги 432 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, 130 минг долларлик валюта иқтисод қилинди.

Енгил саноатни ривожлантириш, ишлаб чиқаришни кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилди. Охириги уч йилда янги корхоналар ташкил этиш ва мажсуе-ларини модернизация қилиш ҳисобидан маҳсулот ишлаб чиқариш ва экспорт ҳажми кўпайди. Ҳудудда етиштирилган пахта толасининг 27,7 минг тоннаси ёки 39,6 фоизи шу ернинг ўзига қайта ишланмоқда.

Иқтисодиётни эркинлаштириш, тадбиркорликни ҳаёт томонлама қўллаб-қувватлаш, чет эллик ишбилармонларга қўлай инвестиция муҳити яратиш ва ҳамкорликни кенгайтириш борасида амалга ошириладиган ишчилар маҳсулотлар хорижий сармоялар ҳажмини ошириш, илгор технологияларни табиқ қилишда муҳим аҳамият касб

этномода. Бу экспортбоп ва рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш, энг муҳими, янги иш ўринлари яратиш ва аҳоли фаровонлигини ошатиришга хизмат қилаётди. Саноат, жумладан, енгил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш, белгиланган прогноз кўрсаткичлари ижросини таъминлаш натижасида 2015 йилда лойиҳа қиймати 44,1 миллиард сўмлик 40 енгил саноат корхонаси фойдаланишга топширилди.

2016-2019 йилларида вилоятимизда енгил саноатни ривожлантириш бўйича 526,3 миллиард сўмлик 203 лойиҳани амалга ошириш ва 14 мингдан зиёд янги иш ўрни яратиш режалаштирилган. Жорий йилда амалга оширилган 58 лойиҳа ҳисобидан 4 мингдан зиёд янги иш ўрни яратилди. Бир неча йилдан буён бўш турган “Зилола текс” корхонаси ўрнида ташкил этилган “Оруз текстиль СВ” масъулияти чекланган жамиятига 2016-2017 йилларида 11,5 миллион долларлик инвестиция киритиш ҳисобидан трикотаж мато тўқиш ва бўяш, тайёр буюмлар, пайпоқ ва момик сочиклар ишлаб чиқариш лойиҳаси амалга оширилди. Бу 1500 янги иш ўрни яратиш имконини беради.

Дўстлик туманида “Фреш стайл” масъулияти чекланган жамияти шаклидаги хорижий корхона негизида йилга 3,5 миллион донга тайёр трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқариш лойиҳаси бўйича 1500 иш ўрни ташкил этилди.

Ўтган йили 37 корхона томонидан 58,5 миллион долларлик турли тайёр маҳсулотлар экспорт қилинди. Ип-калава маҳсулотлари, тайёр қурилиш материаллари ва трикотаж кийимлар, шертефон, жун ипи, уй электр жиҳозлари, кенг турлиги электротехника маҳсулотлари қаторига қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспорти ҳам қўшилди. Ҳозир хорижда вилоятимиз корхоналарининг 11 савдо уйи фаолият кўрсатмоқда. Ўтгиздан ортиқ давлатга маҳсулот ва хизматлар экспорти амалга оширилмоқда.

Мустақиллик йилларида амалга ошириладиган ишчилар маҳсулотлар, улкан бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари самарасида муқаддас Ватанимизда инсон ҳақни азиз, ҳамма наса унинг бахти ва саодати учун экани ўзининг амалии ифодасини топмоқда. Бу юртдошларимиз қалбини фахр-ифтихорга тўлдириб, кучига куч, гайратига гайрат қўшмоқда, ёшларимизнинг эзгу интилишларига қанот бағишламоқда.

Рустам КЕНЖАЕВ,
Жиззах вилояти
ҳокимининг ўринбосари.
Уза

► ИМКОНИАТ

Ҳар янги ўқув йили олдидан юртимизда мактаб ярмаркаларини уюштириш яхши анъанага айланиб қолди. Илгаригидек ота-оналар фарзандларига кийим-бош, ўқув қуроллари излаб бозорма-бозор юрмайди, шаҳару қишлоқларимизда ташкил этиладиган 1978 та мактаб ярмаркаси уларнинг узогини яқин, мушкулени оson қилади.

Талабдан келиб чиққан таклиф

бу йилги мактаб ярмаркалари хусусида

Республика Болалар кутубхонасида навбатдаги мактаб ярмаркалари ўтказилиши олдидан ташкил этилган ўқув қуроллари, дарсликлар, албабетлар, болалар кийим-кечаклари кўргазмасида бўлиб, бунга яна бир бора ишонч ҳосил қилдик. Кўргазма баҳонасида унинг ташкилотчилари — Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги, Матбуот ва ахборот агентлиги, «Ўзбекенгилсаноат» компанияси ва «Ўзбекчармпопбаз» уюшмаси вакиллари, тадбиркорлар иштирок этиб, ота-оналар, ўқувчилар ҳамда журналистлар билан мулоқот қилиши, уларни қизиқтирган саволларга жавоб беришти.

— Янги ўқув йили бошланиши муносабати билан умумтаълим матаблари ўқувчиларини асосий турдаги ўқув қуроллари, дарсликлар, мактаб формаси, кийим-кечаклар ва пойабзаллар билан таъминлаш ҳамда ота-оналар учун қўлайлик яратиш мақсадида жорий йилнинг 10 августидан 10 сентябргача мактаб ярмаркалари ташкил этилади, — дейди Халқ таълими вазирлиги таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш бош бошқармаси бошлиғи Файзулла Аҳмедов — Уларнинг 967 таси умумий ўрта таълим мактабларида ташкил этиладиган ўқувчи ёшларимиз ҳамда уларнинг ота-оналарига янада енгиллик яратди деб умид қиламиз.

Файзулла акадан вилоят ёки туман марказларидан анча узоқ ҳудудларда яшовчи юртдошларимиз учун, юзлаб чакирим йўл юриб, кийим-кечак, ўқув жиҳозларини сотиб олиб қайтиш оғирлик қилмайдими ёки ўша ерларда ҳам ярмаркалар ташкил этиладими, деб сўрадик. Бунга мутаасадди: “Олис ва бориш қийин бўлган тоғли ҳамда қўл ҳудудларида истикомат қилаётган ватандошларимиз манфаатлари инобатга олиниб, улар учун 98 та қўшма автодўкон хизмат кўрсатиши белгиланган”, дея жавоб берди. Файзулла Аҳмедовнинг айтишича, шунингдек, академик лицейларда 211 та, гавжум бозорларда 307 та, йирик савдо мажмуаларида 493 та ярмарка ташкил этилади. Уларда ўқувчилар ва уларнинг ота-оналари 26 турдаги зарур ўқув қуроллари ва жиҳозларини сотиб олишлари мумкин.

Олдий ҳалим, чизиги ёки дафтархилд. Бир пайтлар шулар ҳам хориждан келтирилган эди. Истиқлол шарофати билан тадбиркорликка очилган кенг имкониятлар туфайли бутун Ўзбекистон дунёнинг саноати энг ривожланган мамлакатлари қаторига кириб бораётди. Бир мисол. Маълумотларга қараганда, дунёнинг камдан-кам мамлакатлари ўз давлат тилларида ўқув глобуслари ишлаб чиқаради. Ана шундай камсонли давлатлардан бири — Ўзбекистондир. Бу йилги мактаб ярмаркаларида савдога чиқариладиган маҳсулотларнинг аксарияти маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ҳиссасига тўғри келади.

Ярмаркаларга асосий турдаги маҳсулотларни аниқланган эҳтиёж асосида Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги, «Ўзбекенгилсаноат» компанияси, «Ўзчармпопбаз» уюшмаси, “Шарқ” компанияси етказиб беради. Республика Болалар кутубхонасида уюштирилган кўргазмадан қўланган асосий мақсад жамоатчиликни мактаб ярмаркаларига етказиб бериладиган маҳсулотлар сифати ва нархлари билан таништиришдан иборат бўлди.

Ҳуш, таклиф этиладиган маҳсулотлар, яратилажак шaroитлар харидорларга маъқулми?

— Мактаб бозорлари йил сайин янгича қўрилиш олаётгани бизни қувонтирмоқда, — дейди Мирзо Улугбек туманидаги 112-мактаб директори ўринбосари Гулнора Иномова. — Бу йил мактаб ярмаркаси мактабимизнинг ўзига ташкил этиладигани биз учун ҳам, ота-оналар учун ҳам янгилик бўлди. Ўнйиликда мактаб формаси ҳам шу ернинг ўзига тадбиркор Гулшола Бекмирзаева раҳбарлигидаги корхона томонидан тайёрланмоқда. Бунда олти хил намуна ота-оналарга намойиш этилаётган уларга мақкул келгани мактаб формаси этиб танланди. Ўқувчиларнинг барчасига сифатли матодан тикилган кийимлар мактаб эмблемаси билан бирга тайёрлаб берилмоқда. Тулов хоҳлаган турда амалга оширилиб, истанган бўлиб-бўлиб тўлаш имкониятидан ҳам фойдаланишлари мумкин. Шунингдек, кам таъминланган оила фарзандларига ва етим болалар учун формаларни текин бериш ҳам назарда тутилган.

«Ўзбекенгилсаноат» акциядорлик жамияти ҳам мактаб ярмаркаларида фаол иштирок этиб келмоқда. Шу кунларда унинг таркибиди 180 дан ортиқ корхона мактаб формаларини ишлаб чиқаради. Ёш авлод учун ўқув формаларини яратишда дизайнлар, моделлар, либослар технологи билан бирга шифокорлар, ота-оналар фикрлари ҳам ҳисобга олинади. Мактаб кийимларини ишлаб чиқаришда табиий матоларни қўллашга, моделларнинг ихчам, қулай, иқлим ҳамда санитария-гигиена талабларига мослига асосий эътибор қаратилади. Бу ҳақда кўргазма иштирокчиси, “Cotton Road” қўшма корхонаси бош директор ўринбосари Тўлқинжон Аҳмадалиев шундай дейди:

— Корхонамиз пахтага қайта ишлаб, ундан мато, сўнг тайёр маҳсулот ишлаб чиқаради. Шу кунларда олтинчи синфга бўлган болажонларимиз учун қўйлақлар етказиб бераётимиз. Спорт либослари ва қишки кийимлар ҳам етказиб бермоқчимиз.

Мактаб ярмаркаларида сотиладиган маҳсулотлар нархининг сунъий равишда ошиб кетишига йўл қўймаслик ҳамда уларда тўлов терминалларининг узлуксиз ишлашини таъминлаш мақсадида маҳаллий ҳокимликлар ва Давлат солиқ қўмитаси томонидан доимий назорат йўлга қўйилган. Агар савдо жараёнида бирор муаммо туғилса, ишонч телефонлари халқимиз хизматига.

Бобур МУҲАММАДИЕВ,
“Hurriyat” мухбири

Зиннур абиёнинг дегани

БАЙНАЛМИЛАЛ МАҲАЛЛА

— Оиламиз билан Ўзбекистонга кўчиб келганимизда беш ёшда эдим. Болалигим Хатирчи туманида ўтган. Ўша кезлардаёқ мурғак қалбим билан бу юрtnнг одамлари меҳр-оқибатли эканини ҳис қилганман.

да албатта маҳалла турибди, — дейди у мамнун бўлиб. — Маҳалла биз кексаларни эъзозлаб, ҳомийларни хайрли ишларга даъват этапти.

“Зарафшон” маҳалла фуқаролар йиғинида рус, татар, қирғиз, немис, корейс, озарбайжон, арман ва бошқа миллат вакиллари бир тан, бир жон бўлиб умргузаронлик қилмоқда. Ҳақиқатан, кўпмиллатли ҳудудда тинчлик-ҳотиржамлик, ўзаро ҳамжиҳатлик ҳукм суришида маҳалланинг катта ҳиссаси бор. Маҳалла фаоллари байрамлар, қўлғусанлар да энг аввало қардош миллат вакиллари йўқлашади. Таъин йиғити Эркин Дастановнинг йиғинида “Маҳалла посбони” жамоатчилиги тузилмаси сардорлари экани ҳам ҳудудда байналмилал муносабатлар янада яхшиланишига омил бўлмоқда.

— Ўтган йили ёзда “Маҳалла” хайрия жамоат фонди шаҳар бўлинимаси ёрдами билан кам таъминланган фуқаро, 80 ёшли Зинаида Кашаеванинг уйини таъмирлаб бердик, — дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Тўлқин Болтаев. — Анна Ким, Александр Иванушкин, Владимир Скарняков, Мария Серена ва Гуля Низамиева каби кекса ёшдаги қардошларимиз аҳволидан доимо хабар оламиз. Уларнинг панд-на-

сиҳатлари маҳалламизда миллатлараро дўстлик ришталарини мустаҳкамлаб келмоқда.

Маҳаллада байналмилал оилалар ҳам бор. Эркин Хўжаев татар миллатига мансуб бўлса, рафиқаси Мусаллам Саидова ўзбек аёли. Бу аҳил оилаларда уч нафар фарзанд вояга етмоқда. Мусаллам опа Ибн Сино кўчасидаги 8-уй бош-лиги.

Бир кунлик жанжал қирқ кунлик хайру баракани кетказди, дейди кексалар. Аҳиллик ва тотувлик эса қўт-барака олиб келади. Маҳалла маҳалладошларнинг ана шу фазилатлари боис бутун фойдага айланади. Ҳаммаёқ пахта майдонига айланиб кетгандай, ҳаттоки болалар футбол ўйнашига жўя топиламасди...

Таниш манзара, тўғрими?.. Эслайман, мустақилликнинг дастлабки йиллари, собиқ тузум асоратлари ҳали кетмаган пайтлар, ёзги таътил якунланаверса, ота-оналарда болаларга мактаб учун янги либос, ўқув қуроллари сотиб олиш ташвиши тушар, борлар молини сотиб, йўқлар қарз-ҳавола билан амаллаб фарзандларини янги ўқув йилига ҳозирларди. Бутун бу ташвиш йўқ деб айтмайман. Бироқ ташвиш билан ташвишнинг ҳам фарқи борда! Ҳозирги ташвишларнинг бари ёқимли, ширин ташвишлар. Бутун ота-оналарни ўғил-қизларини қайси академик лицейда ўқитсам экан, қайси касб-хўнар коллежга берсам, яхши хўнардан ёки касб эгаси бўлиб чиқадиган, деган ўй безовта қилади. Қаралар ўқитаман, қайси соҳа вакили қиламан деса, ҳамма жойда имконият етарли. Болаларнинг ўзларида хоҳиш, интилиш бўлса, кифойа.

Бугуннинг болалари футбол ўйнайман деса, далаларнинг экиндан бўшагини кўтиб ўтирмайди. Чунки ҳар бир маҳалла ва мактабда аҳолий спорт майдонлари, мажмуалари бор. Қишлоқларимизда бунёд этилган замонавий иншоотларни кўриб, бутун ҳеч ким ҳайратланмайди. Чунки бунга барчамиз кўникиб бормоқдамиз.

...Ёш бола эдим, бўвим билан ёз кечаларида чорпо устида осмонга терминиб юлдуз санашни яхши кўрдим. Юлдуз санашдан зерикканимни сезган бўвим даров эртақ айтишга ту-

ДИЛ СЎЗИ

“Hurriyat” газетасининг кейинги ойларида нашр этилаётган сонларидаги “Ким эдигу, ким бўлди”, “Шукрона”, “Бунёдкорлик”, “Қадриятларимиз” рухнари остида чоп этилаётган мақолаларим ўқиб бораёман. Мутлола асносида баъзи фикр-мулоҳазалар ҳам туғилди. Ўйлаб кўрсам, ҳар биримизнинг қалбимизда эл-юртимизнинг кечаги ва бугунги кунини, ота-боболаримиз, ота-оналаримиз чеккан заҳматлари, бугунги фаровон, бахтиёр кунларимиз ҳақида айтадиган гапимиз бор. Катталар ёшларга, ёшлар тенгдошларга бу гапларни бугун айтмасам, қачон айтади?

Ҳақиқатга айланган эртақлар

Газетанинг 2016 йил 11 май сониди Алиба Умированинг “Ўзингдан бир из қолдир” сарлавҳали мақоласи чоп этилган эди. Муаллифини шахсан танимайман, аммо унинг ушбу мақолада айтган гапларини бир эгачи синглим ёхуд опам айтгандек қабул қилдим. “Республикамизда мустақиллик эълон қилинган йилларини яхши эслайман, — деб ёздаи у. Ҳовлимиз этагидаги тўкилиб қолган мактабга борар, уст-бошимиз ҳам ҳавас қиладиган даражада эмасди. Ҳаммаёқ пахта майдонига айланиб кетгандай, ҳаттоки болалар футбол ўйнашига жўя топиламасди...”

Таниш манзара, тўғрими?.. Эслайман, мустақилликнинг дастлабки йиллари, собиқ тузум асоратлари ҳали кетмаган пайтлар, ёзги таътил якунланаверса, ота-оналарда болаларга мактаб учун янги либос, ўқув қуроллари сотиб олиш ташвиши тушар, борлар молини сотиб, йўқлар қарз-ҳавола билан амаллаб фарзандларини янги ўқув йилига ҳозирларди. Бутун бу ташвиш йўқ деб айтмайман. Бироқ ташвиш билан ташвишнинг ҳам фарқи борда! Ҳозирги ташвишларнинг бари ёқимли, ширин ташвишлар. Бутун ота-оналарни ўғил-қизларини қайси академик лицейда ўқитсам экан, қайси касб-хўнар коллежга берсам, яхши хўнардан ёки касб эгаси бўлиб чиқадиган, деган ўй безовта қилади. Қаралар ўқитаман, қайси соҳа вакили қиламан деса, ҳамма жойда имконият етарли. Болаларнинг ўзларида хоҳиш, интилиш бўлса, кифойа.

Бугуннинг болалари футбол ўйнайман деса, далаларнинг экиндан бўшагини кўтиб ўтирмайди. Чунки ҳар бир маҳалла ва мактабда аҳолий спорт майдонлари, мажмуалари бор. Қишлоқларимизда бунёд этилган замонавий иншоотларни кўриб, бутун ҳеч ким ҳайратланмайди. Чунки бунга барчамиз кўникиб бормоқдамиз.

...Ёш бола эдим, бўвим билан ёз кечаларида чорпо устида осмонга терминиб юлдуз санашни яхши кўрдим. Юлдуз санашдан зерикканимни сезган бўвим даров эртақ айтишга ту-

шарди. “Бир бор экан, бир йўқ экан. Қалим ўтган замонда бир юртга ёв бостириб келибди. Онасининг юрагини қон қилиб, ёрини чимилдиқда қолдириб, отасининг дуосини олиб мард ўғлонлар ёрни юртдан қувиш учун жангга отланибди. Кўп жанг бўлибди. Ёв енгиллибди. Ўғлонлар ўз уйларига ёруғ юз билан қайтибди. Юртни обод этибди. Биласанми, болам, ўша юртда ҳозир фақат фарзандлар кулгиси янғирармиш...”

Жондай азиз жигарлари урушга кетиб, баъзилари қайтган, баъзилари қайтмаган, аммо шунда ҳам ҳаётга ҳамиша яхши кўз билан боққан, пок ниятли бувижоним қачонлариди айтган бу эртақни ҳаминча қизиқиб билан тинглардим. У кишининг эртақиди “фарзандлар кулгиси” ўшанда мени қанча қувонтирган бўлса, бугун ўзим гувоҳ бўлиб турганим — болаларнинг шодон қийқириқлари, севиначу кулгиларидан бошим осмонга етди.

Бугун режадаги ишларимни ҳали тугаллаб улгурмасамдан кеч кириб қолди. Мусаффо осмонимни чарогон этиб шамс ўрнини тўлини эгаллади. Бугун бизникида зиёфат. Мен танловда биринчи ўринни эгалладим. Далам ўзи ишлаётган корхонага бошлиқ этиб тайинланди. Акамнинг магистрлик дипломи барчамизни шод қилган бўлса, опамнинг эгизак фарзанд кўргани қувончимизга қувонч қўшди.

Ҳадемай, юртимиз озолигининг 25 йиллигини нишонлаймиз. Бутун оиламизга қувонч, эртага бутун мамлакат бўйлаб тарқалади — энг улуг, энг азиз байрамни биргалашиб кўтиб оламиз!

Ахир, юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо бўлмаганида, мен ҳеч қандай танловга қатнашолмасдим. Акам магистратурада ўқиб, илмнинг юксак қўққилари томон қадам ташлай олармиш...

Азиз қордошларим, Ватанимизнинг тинчлиги учун Яратганга яна бир бора шукр айтайлик. Шундай азиз юртни асраб-авайлаш учун доимо оғоҳ ва сергак турайлик.

Юлдуз РАСУЛОВА
Кизилтепа тумани

МУҲОКАМА УЧУН МАВЗУ

Инсон ҳаёти маълум мезонлар билан мукамал. Оила кўргонининг ҳам ўз қонун-қоидалари бор. Унинг қай бир аъзоси ана шу қоид ва мезонларни бузди, мукамалликка путур етди. Энди улар муроса қилиб яшашига тўғри келади. Инсон табияти, кўнгил сир-синаотлари олдида муроса ҳам ожиз қолгач, гал оилавий ажримга етади. Унинг ортидан келиб чиқадиган моддий ва маънавий зарарнинг ўрнини эса ҳеч нима билан тўлдириб бўлмайди. Ўртада фарзандлар бўлса, муаммолар ҳам шунга яраша кўпайиши тайин: суд, алимент, тортишув...

Оила каттами-кичикми, бутунми-яримми, ўзига яраша ихтисодий режаси, даромад ва харажатлар тақсимоти бўлиши аниқ. Икки кишининг зиммасидаги юк бир кишига ортгилча, ҳар қандай бақувват белни ҳам букиши турган гап. Демак, фарзандлар тарбиясини зиммасига олган тараф алимент талаб қилишга ҳақли. Бу қонунларимизда ҳам акс этган. Аммо кейинги пайтларда бу борада қарама-қарши фикрлар, ҳолатлар кўпаймоқда. Кимдир алимент тўлаб “синиб” кетган эрақларга ачина, баъзи маълумотлар тескари ҳолатни кўрсатмоқда.

— Анча йилдан буён суд ишларида қатнашиб алимент масаласи катта можазоларга сабаб бўлаётганига гувоҳ бўляпмиз, — дейди суд маслаҳатчиси Икром Жайруллоев. — Икки ўртада юзга келган муаммони ҳал қилиш учун нафақат ажрашган аёл ва эркек, балки уларнинг ота-она, қариндош-уруғлари ҳам сарсон. Суд биноси ёнида тўпланиб қолётганларнинг аксарияти ана шу бош оғриғи билан овора. Айниқса, тайинли иши йўқ йиғиларнинг вақтида алимент тўламаслиги янама каттароқ можазоларни келтириб чиқармоқда. Суд қарори бажарилмагач, алимент қарзи кўпайиб, катта суммадаги пулни тополмай, уларнинг сотишга мажбур бўлаётган ёки жиноий жавобгарликка тортилиб, қамалиб кетган йиғиларга қараб ачинасан, киши. Баъзан шундай ҳолатларнинг олдини олиш учун икки тарафни яраштиришга ҳаракат қиламиз. Эркак яшайман деб турса-да, аёл ортага қайтишдан бош тортиб, алимент талаб қилади. Ҳаётнинг паст-баландини кўрган инсон сифатида шахсан мен айнаш шу ҳолатни оқлай олайман. Аслида, аёл муроса йўлини тутиши керак эмасми?! Қўри-лаётган ишлар натижаси шунини тасдиқлайди, 30 фоиз ҳолатда алимент ололмай аёл қийнаётган бўлса, 70 фоиз ҳолатда эркекка жабр бўлган. Бун-

АЛИМЕНТ БОЛА МАНФААТИГА ХИЗМАТ ҚИЛЯТИМИ?

дан ташқари, айрим аёлларнинг ўзини тутишига қараб, олаётган катта суммадаги ана шу маблағнинг ҳаммасини ҳам фарзандларига сарф қилишга ишонини қийин. Қисқаси, алимент борасидаги ҳуқуқий асосларни қайта кўриб чиқиш, икки тараф манфаатини бирдай ҳимоя қилиш, алимент учун ажратилаётган маблағни бола манфаати учун хизмат қилганлиги-йўқми, назорат қилиш йўлини топиш керак, назаримда...

Сурхондарё вилояти Денов тумани “Киёсув” маҳалласида яшовчи фуқаро Дилафруз Курбонова эса бир йилдан буён икки фарзанди учун алимент ололмай сарсон. У 2006 йилда Ҳамза Ниёзов билан турмуш қурган. Никохлари давомида ўнлаб мол боқиб, даромад қилишган. Шикоят аризасида ёзишча, асосий оғир меҳнатни аёлнинг ўзи қилган ва ана шу даромад ҳисобига уй-жой, катта молхона қурилган, қўша-қўша машиналар сотиб олинган. Аммо ўтган йили 5 июль кунини Дилафруз икки боласи билан ҳайдаб юборишган. “Ҳозир яшашга уй-жойим йўқ, кўчада қийналиб юрибман. Ҳ.Ниёзов икки боласига алимент тўлашдан бош тортиб келмоқда. Ота-онамникидан олиб борган нарсаларини ҳам беришмади. Шу ҳақда маҳалла раиси, участка ноири ва Денов туман прокурори, хотин-қизлар қўмитаси раисига 4-5 мартабча ариза бериб, бўлардим, аммо ҳозиргача ишим ҳал бўлмапти”, деб ёздаи у аризасида. Атрофдагилардан нажот тополмаган иложсиз аёл юқори ташкилотларга мурожаат қилишга мажбур бўлган (айни пайтда бу ишни тегишли ташкилотлар кўриб чиқмоқда. Бундай мисоллар кўп ва уларнинг барини санаб ўтишнинг имкони йўқ). Хўш, нега масъул шахслар бу аёл ва фарзандлари тақдирига бефарқ қаради?

Оила кодексининг 75-моддасида “Ота-она ўз болаларининг тарбияси ва камолоти учун жавобгардир. Улар ўз болаларининг соғлиғи, жисмоний, руҳий, маънавий ва ахлоқий камолоти ҳақида ҳамжўрлик қилишлари шарт” деб ёзиб қўйилган. 96-моддасида эса “Вояга етмаган болаларига таъминот бериш мажбуриятини ихтиёрий равишда бажармаган ота (она)дан суднинг ҳал қилув қарорига ёки суд буйруғига асосан алимент ундирилади”, дейилади. Мана шу асос, умуман, қонун, қарор ва бошқа меъёрий ҳужжатлар ким учун, нимага хизмат қилади?! Шу юрт фуқароларининг ҳуқуқини ҳимоя қилиш, фаровон яшашига шароит яратиш учун эмасми? Наҳотки, ўша

ҳудудда қонунларимиз ижросини назорат қиладиган мутасадди ташкилот ва масъул шахслар бўлмаса?!

Чикқан қиз чиғирикдан нари, дейдилар. Бундай пайтда ота-она ҳам ожиз қолади. Негаки, ота уйининг ҳам ўз эгалари бор. Қизининг икки фарзанди билан уйга қайтиши ана шу “эга”ларга ёқмайди. Оқибатда шўрлик аёл қўчада қолиб кетаверади. Балки бунга маълум маънода ўзи ҳам айбдордир, ахир, вақтида ҳуқуқ ва бурчини англаб етмаган одамни кўчага сургун қилиш жўнгна юмуш-ку! Катталар-ку талашиб-тортишиб бир кунини кўрар, улар таъсирида улғайган гўдакларнинг аҳволи нима кечади, улар учун ким қайғурди?! Ҳамжиҳатлик таъминини бузиш оқибатида алимент тўлашга

лағига қараб, икки-уч ойлик алиментни бирдан тўлайди. Иш жараёнида турли тоифа одамларга дуч келамиз. Кимнингдир алимент тўлашга қўриб етмайди, кимдир бадавлат бўла туриб, ўз боласининг ризқини қирқиниша уринади. Мана шундайлар ҳисобига ижро вақтида таъминланмай қолиши мумкин. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 122-моддасига асосан, моддий ёрдамга муҳтож бўлган вояга етмаган ёки меҳнатта ласқатсиз шахсни моддий таъминлашдан бўйин товлаш, яъни уларни моддий жиҳатдан таъминлаш учун суднинг ҳал қилув қарорига биноан ундирилиши лозим бўлган маблағни жами бўлиб уч ойдан ортиқ муддат мобайнида тўламаслик, энг кам иш ҳақининг эллик бараваригача миқдорда жарама ёки икки йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд олти ойгача қамоқ жазоси билан жазоланади...

Оила кодексида (123, 124, 126, 127-моддалар) ота-онаси йўқ ёки бўлса-да, улардан таъминот ололмайдиган вояга етмаган фарзандларга уларнинг бола-бувилари ва бошқа қариндошлари, ҳатто ўғай ота ёки онаси таъминот бериши қайд этилган. Бундай таъминот рози-ризолик билан, беминнат бўлиши даркор. Афсуски, кўпгина ҳаётий мисоллар бунинг аксини кўрсатади. Яқин ва узоқ қариндошларни қўя турайлик, ҳуқуқ органлари мутахассисларининг маълумотига қўра, бутун бору эрта йўқ маблағини ўз зуррийдикдан қизғанадиган, жиний жавобгарликка тортилмаслик учунгина алимент тўлайдиган, айна таъминотдан қочиб, ойлик даромадини энг паст кўрсаткичда қилиб маълумот тақдим этадиган оталар ҳам бор. Холбуки, алимент собиқ аёли учун эмас, фарзандлар учун тўланишини яхши билишари. Фарзандлар улғайган сари тобора ортиб борадиган талаблари рўзгорнинг горини биргича алимент билан тўлдириб бўларканми?! Хийла тафаккур қилиб бўларканми, болалари тақдирига бефарқ ота ёки она кун келиб ана шу фарзандлар ёрдамга муҳтож бўлиши мумкинлиги, таассуфки, ҳозир ҳаётларига ҳам келмайди...

...Олти фарзандини ташлаб, ўз ҳою-ҳаваси ортидан кетган навақирон ота яқинда букчайган ҳолда, уйига кириб келди. У кетаётганда болаларининг икки кичиги ҳали отани таний олаётган ёшга тўлмаганди. Ҳозир улар улғайган, олий маълумотли. Кескайиб, қучдан қолган ота энди ўз ҳуқуқларини талаб қилишга ҳам журъат этибди. Холбуки, қуч-қуввати борлигида, мента болаларининг керак эмас, дея муштираб аёлини зор

лағига қараб, икки-уч ойлик алиментни бирдан тўлайди. Иш жараёнида турли тоифа одамларга дуч келамиз. Кимнингдир алимент тўлашга қўриб етмайди, кимдир бадавлат бўла туриб, ўз боласининг ризқини қирқиниша уринади. Мана шундайлар ҳисобига ижро вақтида таъминланмай қолиши мумкин. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 122-моддасига асосан, моддий ёрдамга муҳтож бўлган вояга етмаган ёки меҳнатта ласқатсиз шахсни моддий таъминлашдан бўйин товлаш, яъни уларни моддий жиҳатдан таъминлаш учун суднинг ҳал қилув қарорига биноан ундирилиши лозим бўлган маблағни жами бўлиб уч ойдан ортиқ муддат мобайнида тўламаслик, энг кам иш ҳақининг эллик бараваригача миқдорда жарама ёки икки йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд олти ойгача қамоқ жазоси билан жазоланади...

Оила кодексида (123, 124, 126, 127-моддалар) ота-онаси йўқ ёки бўлса-да, улардан таъминот ололмайдиган вояга етмаган фарзандларга уларнинг бола-бувилари ва бошқа қариндошлари, ҳатто ўғай ота ёки онаси таъминот бериши қайд этилган. Бундай таъминот рози-ризолик билан, беминнат бўлиши даркор. Афсуски, кўпгина ҳаётий мисоллар бунинг аксини кўрсатади. Яқин ва узоқ қариндошларни қўя турайлик, ҳуқуқ органлари мутахассисларининг маълумотига қўра, бутун бору эрта йўқ маблағини ўз зуррийдикдан қизғанадиган, жиний жавобгарликка тортилмаслик учунгина алимент тўлайдиган, айна таъминотдан қочиб, ойлик даромадини энг паст кўрсаткичда қилиб маълумот тақдим этадиган оталар ҳам бор. Холбуки, алимент собиқ аёли учун эмас, фарзандлар учун тўланишини яхши билишари. Фарзандлар улғайган сари тобора ортиб борадиган талаблари рўзгорнинг горини биргича алимент билан тўлдириб бўларканми?! Хийла тафаккур қилиб бўларканми, болалари тақдирига бефарқ ота ёки она кун келиб ана шу фарзандлар ёрдамга муҳтож бўлиши мумкинлиги, таассуфки, ҳозир ҳаётларига ҳам келмайди...

...Олти фарзандини ташлаб, ўз ҳою-ҳаваси ортидан кетган навақирон ота яқинда букчайган ҳолда, уйига кириб келди. У кетаётганда болаларининг икки кичиги ҳали отани таний олаётган ёшга тўлмаганди. Ҳозир улар улғайган, олий маълумотли. Кескайиб, қучдан қолган ота энди ўз ҳуқуқларини талаб қилишга ҳам журъат этибди. Холбуки, қуч-қуввати борлигида, мента болаларининг керак эмас, дея муштираб аёлини зор

қақшатиб кетганди. Маҳалла-қўй, гап-сўзлар ор қилган шўрлик аёл эса бутун фарзандларидан уни қабул қилишни сўраб турибди. Ҳа, бундай ҳаётий мисоллар кўп ва улар қай бир ота ё онага сабоқ бўлса, ажабмас.

Маълумотлардан аққол кўриниб турибдики, оилавий можазолар ва ажрашишлар вояга етмаган фарзандлар манфаатига путур етказаетир. Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасига биргича ҳуқуқий масалада ўтган йили 478 та, жорий йилнинг олти ойи давомида эса 245 та ариза келиб тушган.

— Оилавий можазолар ва уй-жой билан таъминлаш масаласида мурожаат қилганларнинг аксарияти никоҳи бекор қилинган ёки ажрашиб жараёнида бўлган аёллардир, — дейди қўмита бош мутахассиси Азаматхон Эргашев. — Улар асосан суд қарорларидан норози бўлиб, бунинг юқори суд органларига эмас, айна қўмитага мурожаат қилиш орқали билдиришмоқда. Шулари инобатга олиб, қўмита ва унинг ҳудудий бўлимлари ҳодимларнинг ўз ишига масъулиятини ошириш, тегишли ташкилотлар билан бирга аҳолига ижтимоий-психологик ёрдам кўрсатиши ташкил этиш, аёллар ва болалар ўрта-сида тарғибот ишларини кучайтиришга эътибор қаратаётган. Бундан ташқари, мурожаат қилганларга амалдаги қонунчилик талаблари ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлари билан бирга давлат ва жамяят олдидаги мажбуриятлари, шаръий никоҳ бекор қилингандан сўнг келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар тўғрисида тушунтириш олиб бориляпти. Жамятимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ва уларни қўллаб-қувватлаш биргича қўмитанинг вазифаси эмас, балки барча фуқаролик институтлари ва давлат органларининг бир ҳал даражадаги вазифаси ҳамдир. Шу боис қўмита томонидан Ўзбекистон Республикасининг “Ижтимоий шериклик тўғрисида”ги қонунига асосан қўшимча ме-морандум лойиҳаси ишлаб чиқилиб, муҳо-кама учун ҳамкорлик қилиш режалаштирилган ташкилотларга юборилган. Бу ҳуж-жат ҳам хотин-қизларнинг ҳуқуқий савод-хонлигини ошириш, оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, оилаларда соғлом турмуш тар-зини шакллантиришга хизмат қилади...

Муқаллас динимиз арконлариди шундай кўрсатма бор: боланинг нафақаси фақат ота-га, ота-онанинг нафақаси фақат ўғилга, хотиннинг нафақаси фақат эрга вожиб бўлади. Демак, фарзанд таъминоти учун асосан ота масъул. Ана шу масъулиятни оқлаган отанинг эл-юрт ичра юзи ёруғ бўлади. Отанг ким, онанг ким, деб сўрашганда, ҳеч бир фарзанд боши эгиллигини истамайди, улар-ни фахр билан тилга олсам, дейди. Наҳотки, шунга муносиб бўлишни хоҳламасак?!

Бола таъминоти билан боғлиқ бугунги масала ва унинг атрофидаги муаммолар қар-шида турганлар, ҳуқуқшунослар, қонун ижодкорлари, қолаверса, сиз газетхонлар фикр-мулоҳазаларини инобатга олиб, ушбу мавзуга яна қайтамиз.

Холида ФАЙЗИЕВА

Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида миллий ахборот соҳасини ривожлантиришга қаратилган изчил ислохотлар жамиятни демократлаштириш ҳамда иқтисодиётнинг тизимли ривожланиши самарадорлигини оширишда муҳим омил бўлмоқда.

МИЛЛИЙ АХБОРОТ СОҲАСИ БИЛАН ТАНИШУВ

Пойтахтимиздаги Ўзбекистон алоқа тарихи музейида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси И.Абдуллаев ва бошқалар мамлакатимизда коммуникациялар, ахборот технологиялари ва оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш масалаларига катта эътибор қаратилаётгани мазкур соҳанинг жадал суратларда ривожланишида муҳим аҳамият касб этаётганини таъкидлади.

Тадбирда парламент куйи палатаси депутатлари, Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги тизимидаги ташкилотлар ходимлари, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси масъул ва мутахассислари, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси И.Абдуллаев ва бошқалар мамлакатимизда коммуникациялар, ахборот технологиялари ва оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш масалаларига катта эътибор қаратилаётгани мазкур соҳанинг жадал суратларда ривожланишида муҳим аҳамият касб этаётганини таъкидлади.

Мустақиллик йилларида ахборот-коммуникация технологиялари соҳаси иқтисодий тармоқлари ҳамда давлат бошқарув тизимининг фаолият самарадорлигига хизмат қилувчи ўзига хос локомотив сифатида намоён бўлди.

Ахборотлаштириш соҳасининг ривожланиши давлат электрон хизматлари, электрон тижорат механизмларида фойдаланиш имкониятларини оширмоқда. Бу аҳоли ҳамда давлат муассасалари, истеъмолчи ҳамда ишлаб чиқарувчи (хизмат кўрсатувчи) ўртасидаги муносабатларда мутлақо янгича ёндашувларнинг шаклланишига хизмат қилмоқда.

Тадбирда мамлакатимизда соҳада эришилган натижалар ҳалқаро жамоатчилик томонидан кенг эътироф этилаётгани таъкидланди.

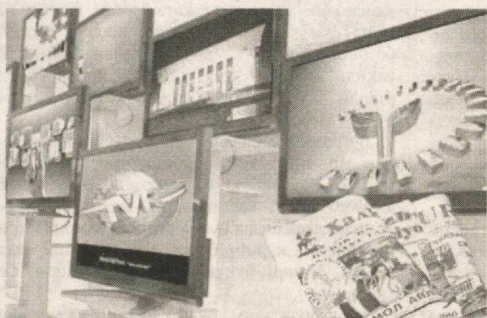
Семинар-экскурсия доирасида иштирокчилар Ўзбекистон алоқа тарихи музейидаги экспонатлар билан танишди.

Б.БОЗОРОВ,
ЎЗА мухбири

ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ОШИРИШДА ОАВНИНГ РОЛИ

► СЕМИНАР

“Andilon yoshlari” газетаси тахририятининг Ўзбекистон Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди Давлат гранти томонидан молилаштирилган “Ҳуқуқий маданият – тараққиёт гарови” лойиҳаси доирасида “Оммавий ахборот воситаларида аҳолининг сиёсий ва ҳуқуқий маданиятини оширишга қаратилган қонунчиликни тақомиллаштириш бўйича мамлакатда олиб борилаётган амалий ишларни ёритиш масалалари” мавзусида амалий семинар ўтказилди. Унда вилоятда фаолият кўрсатаётган оммавий ахборот воситалари (ОАВ) ходимлари, корхона ва ташкилотларнинг матбуот хизмати ходимлари иштирок этди.

қозо этмоқда. Айни пайтда вилоятимизда фаолият кўрсатаётган ОАВда ҳуқуқий мавзудаги материаллар етарлича чоп этиляпти, аммо қонунчиликдаги ангилликлар, янги қабул қилинган қонун ҳужжатларининг тарғиботи бўйича берилаётган материаллар кенг оммага тушунарли шаклда, ҳуқуқшуносларнинг шарҳлари билан ёритилишига эътибор қаратиш зарур. Шундангина бу борадаги вазифамизни тўлиқ адо этган бўламиз.

Вилоят алия бошқармасининг қонунчилик тарғиботи бўлими бошлиғи Фарҳодбек Акилов ўзининг “Мустақиллик ҳуқуқ демакдир” мавзусидаги маърузасида истиқлол йилларида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида қабул қилинган қонун ҳужжатлари, мазкур йўналишнинг ёритишда ОАВ ходимлари эътибор қаратиши лозим бўлган масалаларга тўхталиб ўтди. Шунингдек, мазкур бошқарма катта маслаҳатчиси Ҳумоюн Амирҳамзаевнинг “Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига киритилган сўнгги ўзгариш ва қўшимчалар” мавзусидаги маърузасини иштирокчилар алоҳида қизиқиш билан қарши олиди.

Худудий ОАВда турли ҳимоя ва шеърлар, илмий йўналишдаги мақолалар, интернет материалларини чоп этишга катта жой ажратилмоқда. Ҳар бир мақолани чоп этишдан аввал муаллифнинг тўлиқ исми, шарифи, мазкур материал аввалроқ қайсида ОАВда чоп этилган, этилмаганига эътибор қаратиш зарурлиги ҳам иштирокчилар томонидан қайд этиб ўтилди. Ушбу масала Андижон давлат университети профессори, “Ҳуқуқий маданият – тараққиёт гарови” лойиҳаси аъзоси Дилмурод Куроновнинг “Муаллифлик ҳуқуқи – қонун ҳимоясида” мавзусидаги маърузаси доирасида муҳокама қилинди.

Қисқаси, семинарда амалга оширилаётган ислохотлар ва истиқболли лойиҳаларни кенг халқ оммасига етказиш, янги қабул қилинган қонун ва қонуности ҳужжатларини ўқиб мазмун-моҳияти, ушбу ҳужжатларнинг жамият тараққиётидаги ўрни ва аҳамияти билан барчани бирдек таништириб бориш ОАВ бош вазифаси экани таъкидланди.

ОДИЛЖОН КАРИМОВ,
лойиҳа иштирокчиси

Актёр, ҳуқуқшунос ва журналист

Отабек Маҳкамов билан суҳбат

Турли соҳа вакилларининг журналистикада билим ва маҳоратларини синаб кўриш ҳоллари кўп учрайди. Англиялик Гарри Линекер, Жейми Каррагер сингари собиқ футболчиларнинг бугун ёш ҳамкасбларидан интервью олаётганини кўриб, ҳеч ким ажабланмайди. Уларнинг ОАВда фаолият юритаётганига анча бўлган.

Бу ҳолат ўзимизда ҳам анъанага айланиб бораётгани қувонарли. Фақат бизда спортчилар эмас, санъаткорлар бу борада ташаббус кўрсатишмоқда.

“Hurriyat”нинг доимий муаллифи, таниқли журналист Наргис Қосимованинг истеъдодли актёр, ҳуқуқшунос, кейинги пайтларда эса журналистикада ҳам фаоллик кўрсатаётган Отабек Маҳкамов билан суҳбати сизга манзур бўлади деган умиддамиз.

— Отабек, муҳлисларингиз сизни актёр, ҳуқуқшунос сифатида яхши танийди, аммо журналист сифатида деярли билишмайди. Кўпроқ машҳур одамлар билан суҳбатларингиз сўнги ишларда босма оммавий ахборот воситаларида чоп этилмоқда. Нега айнан интервью жанрида ижод қиласиз?

— Ўйимизда китоб ўқиш урф бўлиб, ўқилган асарларимизни оилавий муҳокама қилардик. Бу менинг дунёқарашимни кенгайтириб, тилларга, санъатга қизиқишимни орттириб, ижодга ундади. Касбим тақозоси билан жаҳон таниган юлдузларга таржимонлик қилганимда, улар билан бевосита дастурхон устида суҳбатлашганимда ҳаётларидagi қизиқ воқеаларни сўзлаб беришар, латифалар айтишар, бирор воқеага нисбатан муносабатларини билдиришганида, “Нега Ален Делоннинг француз тилида ўқиган аjoyиб шеърларини, Энри Мариконнинг фикрларини фақат мен эшитишми керак? Бошқалар ундан нега баҳраманд бўлмаслиги лозим?” деган саволлар келишар. Бу билан бир кун келиб албатта буларни бошқаларга ҳам иланишни истар эдим. Орумни амалга оширишга эса интервью жанри кўл келди. Ўша пайтда бу суҳбатларни чоп этиш имкони бўлмагани учун уларни йиғиб қўярдим, ҳоллоқчи дунёнинг машҳур одамлари билан қилган суҳбатларимни ошкор этишга, ҳеч бўлмаганда, “Буюк шахслар” номи остида китоб қилишга умид боғлагандим. Бир кун “Попкорн” журналидан телефон бўлиб, “Сиз кўп машҳурлар билан учрашасиз, журналимиз учун интервью қила olasизми?” дейишганида, “Мен аллақачон қилиб бўлганман” деб икки-

учта суҳбатни бердим. Уларни ўқувчилар жуда яхши қабул қилишди. Сўнгра “Даракчи” ва Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясининг “Садо” газеталари билан ҳамкорлик қила бошладим. “Попкорн”га машҳур француз актёри Ален Делон, Ҳолливуд актёри Майкл Мэнсон билан суҳбатларимни, “Даракчи”га Андрей Малахов билан қилган интервьюни бердим.

— Биринчи суҳбатингиз ким билан бўлган?

— Энри Мариконе билан. У “Попкорн” журналида эълон қилинди. Биринчи интервьююмни эса саккиз йилча олдин “Уйда ёлғиз” фильми бош рол ижроси Маколей Карсон Калкиндан олганман.

— Қаҳрамонларингизни қайси жиҳатларингизга кўра суҳбатга қорлайсиз?

— Машҳурлигига қараб. Масалан, биринчи суҳбатингизни Фалон тумандаги фалон касб этмаси билан қилсангиз, унда сизни тан олишлари қийин бўлади. Бу гапим ҳазил, албатта. Чунки самийий суҳбат ўқувчиларга маъқул келишига ишонаман. Аммо мен айнан дунёга машҳур инсонлар билан суҳбатлаштиришдан бошладим. Иккинчи жиҳат инсоннинг ўзи қизиқ бўлиши керак. Масалан, Яша Додо, яъни дунёдаги энг қари инсон ва Далай Лама-нинг шахсий шифокори билан ёки Францияда бир кунлик даромади бир миллион еврони ташкил этаётган, дунёнинг энг бой одамларидан бири, велоспорт бўйича собиқ жаҳон чемпиони мессе Феникс билан суҳбат қилдим. Бу суҳбатдош танлашдаги битта, аммо иккиламчи жиҳат бўлса, асосий мезонлардан бири бу инсоннинг мен учун қизиқарли бўлишидир. Сўнгги суҳбатларимдан бири Исмаиля Мэри Филомена Бернадетт Стонтон би-

лан бўлди. Актриса “Гарри Поттер” фильмида сеҳргарлик бўйича ваиз Корнелиуса Фажининг ёрдамчиси Долорес Жейн Амбриж родини, “Ромео ва Жульетта”да энага, “Менинг қўрқинчли энага” фильмида ошпаз ролларини ижро этган. У “Олд Вик”, яъни Лоренс Оливье театрининг актрисасидир. “Марафончи” фильмида Роленс Оливье машҳур Ҳолливуд актёри Дастин Хоффман билан биргаликда рол ижро этган. Ҳар бир суратта тушиш кунидан сўнг Дастин Хоффман чарчокдан зўрға оёқда турган, Лоренс Оливье эса доимо ўзини тетик ҳис этган. Шунда Хоффман ундан сўрайди: “Сиз мендан 25 ёш катта бўлсангиз ҳам, доим тетиксиз, бунинг сирини нимада?” Оливье бу саволга, кейинчалик машҳур бўлиб кетган қуйидаги сўзлар билан жавоб қайтарди: “Сиз ҳақиқатан ҳам рол ижро этиб кўрмадингизми?”. Стонтон ана шундай буюк актёрнинг шоғирдидир, шунинг учун ҳам у иккинчи даражали ролларни ўйнаса-да, аксарият ҳолларда асосий қаҳрамон бўлиши керак бўлганлар маҳорат бобида у ўйнаган роллар соясида қолиб кетади.

— Сиз ҳуқуқшунос, актёрсиз, журналист сифатида ҳам ўзингизни синаб кўрдингиз. Отабек, айтинг-чи, ўзингизни қим сифатида ҳис этасиз?

— Мен аввало ижод килишиман. Марина Цветаева “Муваффақият бу — ултуришидир” деган эди. Мен ҳар бир соҳада ултуришга ҳаракат қиламан. Конфуций: “Қизиқарли яшамокчи бўлсанг, бунга интил” деган. Мен ҳаётимни қизиқарли қилишга интилиб яшайман.

— Ижтимоий тармоқларда фаолсиз. Ҳозирги кунда бу фуқаролик журналистикаси сифатида эътироф этилмоқда. Фуқаролик журналистикаси деганда нима ни тушунасиз ёки сиз учун бу абстракт тушунчани?

— Инсонлар машҳурликка интилади. Бу интилишнинг ижобий томонига йўналтириш лозим. Ижтимоий тармоқларда ҳаётимиздаги мавжуд муаммолар танқид қилинганда, бундан хурсанд бўламан. Масалан, америкалик актриса Эмили Жин Стоун билан учрашиб суҳбатлашдим. Нега бу суҳбатдан бошқалар баҳраманд бўлмаслиги керак. Шу суҳбат билан ижтимоий тармоқларда ўртоқлашдим. Аммо ижтимоий тармоқларда ўзгаларни қораловчи гапларга ҳам тез-тез кўзим тушади. Бировни қоралаш, шахсиятига тегишли фуқаролик журналистикаси деб ҳисобламайман. Демак, фуқаролик журналистикаси бу — инсонларнинг бевосита ахборот тарқатишдаги ўзига хос ўрнидир. Мая Плессе-канинг фикрича, “Вақт ҳаммасини жой-жойига қўяди, аммо баъзида бунни узоқ муддат кутиш лозим”. Бинобарин, тўғри, ҳолис ахборот тарқатиш ҳар бир журналистнинг бурчидир.

— Замонавий ўзбек журналистикасини қандай баҳолайсиз?

— Миллий журналистикамизни хориж журналистикаси билан солиштириш нотўғри. Чунки унинг ўзига хос ривожланиш тенденциялари мавжуд. Биз ахлоқ таъмоилларидан йироқлашмаганмиз. Биз бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига даҳл қилмаган ҳолда ривожланаётганимиз жуда қувонарли ҳол. Қўпгина хорижлик актёр дўстларим ҳақида матбуотда чиқаётган, уларнинг бевосита шахсий ҳаёт-

ларида даҳлдор мақолаларни ўқитганимда бизнинг журналистлар бундай пасткашликларга бормаслигини ўйлаб, Худога шукр қиламан. Аммо баъзи блогерлар маълум бир тижорат йўлига ўтиб, буюртма асосида актёрлар хусусида бўлмағур нарсаларни ёзишади. Бундай ҳолатларда кўп ҳамкасбларим, ҳуқуқшунос ҳам бўлганим туфайли менга, ўз навбатида биргалишиб, судга мурожаат этамиз. Ҳозир блогерлар ҳам пухта бўлиб кетган, яъни қоралаётган актёрнинг исм-шарифини кўрсатмаган ҳолда турли айбловларни “бўйнига илади”. Албатта бундай ҳолатда судга мурожаат қилиб бўлмайди. Шундай “қаламқаш”ларга мурожаат этмоқчиман, илтимос ўз вазифангизни бажаринг, аммо инсоннинг шахсиятига тегишган.

— Сиз ҳуқуқшунос, актёрсиз, журналист сифатида ҳам ўзингизни синаб кўрдингиз. Отабек, айтинг-чи, ўзингизни қим сифатида ҳис этасиз?

— Мен аввало ижод килишиман. Марина Цветаева “Муваффақият бу — ултуришидир” деган эди. Мен ҳар бир соҳада ултуришга ҳаракат қиламан. Конфуций: “Қизиқарли яшамокчи бўлсанг, бунга интил” деган. Мен ҳаётимни қизиқарли қилишга интилиб яшайман.

— Ижтимоий тармоқларда фаолсиз. Ҳозирги кунда бу фуқаролик журналистикаси сифатида эътироф этилмоқда. Фуқаролик журналистикаси деганда нима ни тушунасиз ёки сиз учун бу абстракт тушунчани?

— Инсонлар машҳурликка интилади. Бу интилишнинг ижобий томонига йўналтириш лозим. Ижтимоий тармоқларда ҳаётимиздаги мавжуд муаммолар танқид қилинганда, бундан хурсанд бўламан. Масалан, америкалик актриса Эмили Жин Стоун билан учрашиб суҳбатлашдим. Нега бу суҳбатдан бошқалар баҳраманд бўлмаслиги керак. Шу суҳбат билан ижтимоий тармоқларда ўртоқлашдим. Аммо ижтимоий тармоқларда ўзгаларни қораловчи гапларга ҳам тез-тез кўзим тушади. Бировни қоралаш, шахсиятига тегишли фуқаролик журналистикаси деб ҳисобламайман. Демак, фуқаролик журналистикаси бу — инсонларнинг бевосита ахборот тарқатишдаги ўзига хос ўрнидир. Мая Плессе-канинг фикрича, “Вақт ҳаммасини жой-жойига қўяди, аммо баъзида бунни узоқ муддат кутиш лозим”. Бинобарин, тўғри, ҳолис ахборот тарқатиш ҳар бир журналистнинг бурчидир.

Наргис ҚОСИМОВА

► Машҳур журналистлар ҳаётидан

Улар ҳақида биласизми?

ЗОФКА КВЕДЕР

Словениялик ёзувчи, таржимон, журналист, феминистик (буржуазия шаронтида хотин-қизларнинг эркаклар билан тенг ҳуқуқли бўлиши учун курашган) ҳаракат аъзоси.

Зофка 1878 йил 22 апрелда Любляна шаҳрида темир йўл ходими оиласида туғилган. Отаси бу жойда узоқ ишловмай, тушкунликка ту-

шиб, оиласи билан қишлоққа кўчиб кетади. Қишлоқ мактабини битирган Зофка Люблянадаги монастыр қошидаги мактабда ўқий бошлайди. Ҳар гал ўқидан уйга қайтганида эса ёқимсиз ҳолатга дуч келади. Отаси бутунлай ичкиликка ружу қўйган, онаси эса нажот излаб, динга берилган. Ўн олти ёшли қиз ишлаб пул топиш учун бир неча ой уйдан узоқда бўлди. Аввалига тановчига котиба бўлиб ишлади. Сўнг уйига қайтиб, бир муддат яшагач, оила муҳитидаги ноқуруқлик, парокандаликдан сиқилиб, яна иш излаб кетади. Энди уни Люблянадаги адвокатлик идорасига нусха кўчирувчи сифатида ишга қабул қилишди. Ўша йиллардан у ижодий ишга қизиққан ва ҳикоялар ёза бошлаган. Унинг илк қишқирлари “Словенка” аёллар газетасида чоп этилади. Зофка хотин-қизларнинг жамиятидаги ўрни, меҳнатга ҳақ тулаш ва олий таълим олишда эркаклар билан тенг ҳуқуқли эмаслиги ҳақида кўпроқ ёзарди. Унинг иқтидорини ҳисобга олиб, мазкур аёллар нашининг Триестдаги марказий тахририятига ишга тақдир қилишди. Аммо Зофка Швейцариянинг Берн университетига ҳужжат топшириш учун Словениядан қиқиб кетаётганиди. Олий даргоҳда ўқий бошлаган илмга ташна қиз маб-

лаф этишмагани боис университетни ташлашга мажбур бўлди. Сўнг Мюнхен ва Прагада бўлиб, одамлар ҳаёти билан танишди. Бу кузатувлар ҳосиласи сифатида 1900 йилда унинг илк ҳикоялар тўплами чоп этилди. Афсуски, Словения танқидчилиги китобни аёллар ҳаёти билан боғлиқ муаммоларга ортиқча урғу берилганликда айблайди. Бироқ тўпلامдаги учта ҳикояни Венадаги «Dokumente der Frauen» журнали чоп этди.

1906 йилда Зофка турмуш ўртоғи билан Загребга кўчиб борди ва «Agrarier Tagnlat» газетаси қошидаги «Frauenzeitung» аёллар илова нашрига муҳаррирлик қила бошлади. 1914 йилда Кведернинг илк романи нашрдан чиқди. Бу гал у асосий эътиборини фақат хотин-қизлар муаммоларига эмас, балки бу назокат соҳибларини ҳаётини кенг қамровда очиб беришга қаратди. Унинг энг машҳур романи «Hanka» 1917 йилда чоп этилган. Шу йилдан бошлаб у «Zenski svijet» журналини ҳам чиқара бошлайди. Нашрда асосан славян давлатларидаги феминистик ҳаракат ҳақида сўз юритилади. Зофка ушбу ҳаракатнинг лидерларидан бири эди. Берн университетига ўқиб юрган чоғларидеёқ Европанинг таниқли феминист-лари билан алоқа бог-

лайди. У Словения аёллари ассоциацияси ялпи йиғилишида нутқ сўзлаб, аёллар ва эркаклар тенг ҳуқуқлилиги хусусида сўз юритаркан, бунни оилаларда тарғиб қилиш зарурлигини таъкидлайди. 1915 йилда Гаагада бўлиб ўтган Халқаро аёллар конгрессида иштирок этиш учун делегатлар тайёрлайди. Ўзи эса ҳомилидорлиги боис қатнашолмайдди.

Тақдир рўбарў қилган икки эркак ҳам унга хиёнат қилади ва ажрашиб кетади. Турмуш зарбаларига дош беролмай, 1926 йил 21 ноябрь кунини вафот этади. Уни сўнгги йўлга қузатиш учун қўллаб-қувватлашдан сафдошлари келди. Австриялик сафдоши Марта Тауск унга шундай таъриф беради: “У собитқадам, жасур ва самийий инсон эди. Ҳар қандай ёшдаги хотин-қизларнинг муаммолари, уларнинг жамиятдаги ўрни уни доимо қизиқтирган ва шунинг учун курашганди...”.

Зофка Кведер асарларидаги феминистик йўналиш Европа адабиётининг умумий тенденциясида ўз таъсирини намоён қилди. Бунни Хелдвиг Дом, Франциски Реветлов, Габриел Рейтер ва Эллен Кей асарларида кўриш мумкин.

Х. ФАЙЗИЕВА тайёрлади.

Юрт ёшлари бахтиёр бўлса

► ШАРХ ЎРНИДА

Бугунги кунда 15 ёшдан 25 ёшгача бўлган ёшлар жаҳон аҳолисининг йигирма фоиздан ортигини ташкил этади. Ёшларнинг ҳаёт тарзи, уларнинг иш билан бандлиги, ўқиб билим ва ҳунар эгаллаши аниқ даврда жаҳоннинг энг долзарб муаммоларидан бирига айланиб бормоқда. Кўп ҳолларда ёшларнинг таълим-тарбияси, маънавияти, ҳуқуқи ва феъл-атвори ўзгариб кетаётгани хусусида гапирилади. Хўш, бунинг туб илдизлари нималарга бориб тақалади?

Албатта, муаммонинг турли жиҳатлари бўлиб, назаримизда, бунинг асосий сабабларини аввало даврнинг ўзидан қилириш лозим. Бугун дунё бетартиб ва ғала-ғовурга тўла бозорнинг аниқ ўзгариши. Бир ёқда ишсизлик, бир ёқда турли хасталиклар, қолаверса, гиёҳвандлик ва терроризм каби иллатлар ёшларни хийла саросимага солиб, тангитиб қўймоқда. Таассуфки, фан ва техника ўта ривожланган XXI асрда жаҳон бўйича 130 миллион нафардан зиёд ёшлар мактаб, таълим нимагини умуман билмайди. Ёки бўлмаса, аниқ дамда 10 миллион нафардан зиёд ёшлар ОИТС балосига гирифтор бўлган. Даврни интернет, компьютер, мобил алоқасиз тасаввур этиб бўлмагани каби техниканинг ушбу имкониятлари ҳам ёшларга маънавий ва ахлоқий нуқтани назардан жиқий салбий қўрсатмоқда. Ёшларнинг айримлари маълум бир соҳада касб-ҳунар ёки билимни пухта эгаллаб, ўқиб ёки ишлаб жамиятга биров наф етказишдан кўра, интернетнинг ижтимоий тармоқларида, виртуал дунёда қимматли вақтларини совуришмоқда.

2008 йилда бошланган жаҳон молиявий инқирози ишсизликнинг глобал муаммага айланишига олиб келди. Бу ҳатто иқтисодий ривожланган мамлакатларда истиқомат қиладиган ёшларни ҳам қийин аҳолга солиб қўйди. Иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилоти бу вазиятни ёшлар инқирози деб баҳолади. Кўплай Европа

давлатларида, айниқса, Евроҳудудда қаттиқ молиявий сиёсат олиб борилиши натижасида иқтисодий пасайиш кузатилади. Бунинг натижасида товарлар ва хизматларга қилинадиган харajatлар камайирилмоқда. Модомики, ушбу сиёсатнинг асосий мақсади тизимни барқарорлаштириш бўлса, бу ўзини оқлаши мумкин. Шунга қарамадан, молиявий барқарорлик қанчалик муҳим бўлмасин, у ижтимоий ҳолат билан боғлиқ бўлади. Инчунун, ёшлар ўртасида ишсизлик кескин муаммага айланиб бораётган экан, ижтимоий вазият ҳам кескинлашиб бориши турган гап. Бугунги кунда Европанинг кўпгина давлатларида, хусусан, Данияда ишсизлик 7,4 фоизни, Буюк Британияда 7,7 фоизни, Францияда 10,6 фоизни ташкил этмоқда. Шунингдек, Италияда ишсизлик даражаси 11,4 фоизни, Португалияда 17,6 фоизни, Испанияда 26,2 фоиз ва Грецияда 27 фоизни ташкил этаётгани ҳақда ташвишланарлидир.

Ишсизликнинг салбий оқибатини баҳолай туриб, ушбу қонидани ҳисобга олиш лозим бўлади. Ишсиз одамнинг муаммоси камида оиладаги уч-тўрт кишига (аёли, фарзандлари ва яқин қариндошлари) бевосита дахл этади. Сولда қилиб айтганда, мамлакатда атар 25 фоиз ишсиз бўлса, демек, бу биливосита жамиятнинг 100 фоиз аҳолисида дахлдор бўлиб ҳисобланади. Ишсизлик даражаси 11 фоиз атрофида бўлса, бу 44 фоиз аҳолига дахл қилади. Албатта, бу ўринда ишга яроқли аҳолининг маълум бир қисми яши-

рин секторда ишлаётганини ҳам эътиборга олиш керак бўлади.

Глобаллашув замида кўпгина дунё мамлакатларида ёшлар турли таҳдидлар ва бузғунчи ғоялар исканжасига тушиб қолаётганидан ташвишланмай бўлмайди. Айниқса, уруш ҳаракатлари олиб борилаётган ёки нотинч мамлакатлардаги ёшлар ва ўсмирларнинг аянчиқ аҳолини кўриб, увол бўлаётган умрлар қалбига ларзага солади. Афсус-надоматлар бўлсинки, ИШИД номи билан дунёга таҳдид ва таҳлика солаётган террорчилик ташкилоти Ироқ ҳудудига болалар машқ ларларини ташкил этиб, юзлаб ўсмирларга одам ўлдиришни ўргатмоқда. Ваҳоланки, бу болалар шу навқирон ёшида қорни тўқ, усти бут ҳолда аниқ ўқиб ўрганишлари, асосийси, ота-онасининг бағрида беғубор болаликнинг нашиланиши суришлари лозим эдику!

Глобаллизм даври шароитида айрим ёшларда табиғатсалиқ, лоқайлик ва эгоизм каби қусурларнинг кучайиб бориши ҳам кузатилади. Ўқиб ва ишлашга бўйни ёр бермаган бундай кимсалар келгусида ишсизлар, жиноятчилар ва гиёҳвандлар сафини янада кенгайтириб, жамиятга ортқича «юк» бўлиши ҳам фожиадан бошқа нарсасиз.

Жаҳондаги кўпгина мамлакатларда истиқомат қиладиган ёшлар аҳоли, уларга бўлаётган муносабатни Ўзбекистонимиз ёшларининг ҳаёти билан таққослай туриб, беҳад ва беҳисоб шукроналик ҳисллари кечали кўнглимиздан. Бизда ёш авлоднинг таълим-тарбияси, умум-

ман, ёшларнинг келгуси тақдири Юртбошимизнинг доимий диққат-эътиборида эканидан гуруримиз тоғдек юксалади. Очиги, бундан аниқ 25 йил аввал мамлакатимиз ёшлари келажакда ўз истеъдод ва салоҳиятлари билан бутун дунёни ўзига қаратади, дейишса, биров ишонса, биров ишонмасди. Хизмат тақозосига кўра, ватанимизнинг кўплай гўшаларида, мактаб, коллежлар ва олий ўқув даргоҳларида бўлишга тўғри келади. Мен бугунги ёшлар билан суҳбатлашиб, уларнинг интилиш ва қизиқишлари, билим ва салоҳияти, кенг дунёқарашини кўраман ва бу нарсани албатта, истиқлолимиз шарофатидан, деб ишонаман.

Негаки, истиқлолнинг илк кунларидан бошлаб, давлатимиз ёшлар масаласига жиқий эътибор қаратиб келмоқда. Ўтган йиллар давомида Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги қонуни, кадрлар тайёрлаш миллий Дастури ва кўплай қонунчилик ҳужжатлари, давлат ва умуммиллий дастурлари ҳақда муваффақиятли жорий этилди. Хуллас, истиқлол йилларида ёш авлод таълим-тарбияси, уларнинг жисмонан ва маънан баркамол бўлиб ўсиб-ўлғайишлари бора-бора қилинган ишларни ва эришилган ютуқларни санаб адоғига етолмаймиз.

Катта шаҳарлар, туман марказлари у ёқда турсин, юртимизнинг чекка-чекка қишлоқларида ҳам янги мактаблар, коллежлар барпо этилди, кўплай ўқув муассасалари реконструкция қилинди ва капитал таъмирдан чиқа-

дан бохабар этади, бугунги тинчлигимиз ва барқарорлигимизнинг кадр-қимматини теранроқ тушунилади. Шу билан бирга у истиқлол шарофати билан ёш авлодга яратилган имкониятларнинг аҳамияти, қолаверса, бу шарт-шароитлардан унумли фойдалана олиш масъулияти ёшларнинг ўз зиммасида эканига алоҳида урғу беради. Ушбу фестиваллардан олган асосий таассуротим шу бўлдики, бугунги ёшларнинг аксарияти Ватанимизда олиб борилаётган ислохотларга ўзини тўла-тўқис дахлдор деб билади. Ёшлар бугунги дунёда бўлаётган воқеа-ҳодисалар, талотумлардан яхшигина хабардор бўлгани ҳолда, юртимизда амалга оширилаётган ишлардан ўз мамнуликларини фахр билан сўзлайдилар. Дарҳақиқат, аниқ кунда ҳам қатор юртларда бир кунгина ўқлар овози тинишини кутиб, қорни оч, усти юпун ёшлар ва ўсмирлар яшаётганини ҳеч қачон унутмаслигимиз, ҳаммаша тинчлигимизнинг қадрига етиб яшашимиз лозим.

Халқимиз ҳаммаша ўз фарзандларини севиб, ардоқлаб яшайди. Бирдан бир тилаги, мен кўрмаган яхши кунларни болам кўрсин, мен етмаган оруз-ниятларга болам етсин, дейди. Болаларининг бахту камолини кўрганда ўзида йўқ даражада қувонади. Қолаверса, эртанги кунимиз, эркин ва фарвон ҳаётимиз, Ўзбекистоннинг XXI асрда жаҳон ҳамжамиятидан қандай ўрин эгаллаши униб-ўсиб келаётган фарзандларимизнинг қандай инсонлар бўлиб вояга етишлари билан боғлиқлигини бугун ҳаммамиз яхши англаймиз.

Бугунги кунда таҳликали, хавфхатарларга тўла даврда ёш авлодга муносиб таълим-тарбия бериш, уларни турли таҳдид ва таҳликалардан ҳимоя қилиб, ўтмиш аجدодларга муносиб, ҳар томонлама комил инсонлар қилиб вояга етказишдек юмушга бугун ҳар бир ота-она, жамият баб-баравар масъулдир. Мустақил тараққиёт йўлимиз, рубёбга чиқарилаётган улкан ислохотлар — ҳаммасининг замирида ёшларнинг эртанги куни, бахт-саодатини таъминлаш вазифаси турибди. Ўилаймизки, ёшларимиз ҳам бу эътибор ва ғамхўрликни теран англаган ҳолда, янада юсак марраларни кўзлаб олдинга интилаверадилар.

Абдумажид АЗИМОВ

► БУ ТУРФА ОЛАМ

“НУХ КЕМАСИ” ҚУРИЛАДИ

Халқаро олимлар гуруҳи “Protecting Ice Memory” лойиҳасини амалга оширишга киришди. Лойиҳа глобал иқлим иссиқи туфайли эриб кетаётган музликлардаги нодир илмий маълумотларни тўплашни кўзда tutadi. Ушбу дастур доирасида баланд тоғлардаги музликлардан олинган намуналарни сақлаш учун ўзига хос “Нух кемаси” қурилади.

Жорий йилнинг август-сентябрь ойларида музчи олимлар Италия-Франция чегарасида жойлашган Монблан тоғининг “Коль дю Дом” музликларида тадқиқот олиб боради. Муз намуналари сақлаш учун Антрактидаги Конкордия станциясига юборилади. Бу ерда муз қатламларида ўтмишдаги иқлим ўзгаришига оид маълумотлар ўрганилади.

2017 йилда эса тадқиқотчилар Боливианинг Ильимани музлиги намунасини ташийди. Бундан ташқари, Германия, Австрия, Швейцария, АҚШ, Россия ва бошқа мамлакатлар музликларида ҳам шундай ишлар амалга оширилади.

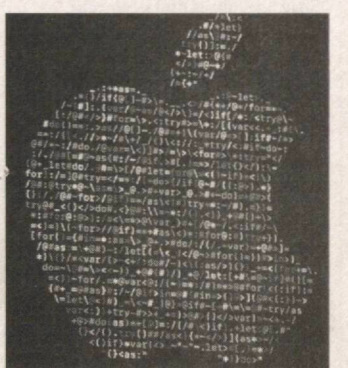
“APPLE”ДАН ЯНГИЛИК

Американинг “Apple” корпорацияси яқин орада хакерлар ва компьютер дастурчиларига 200 минг АҚШ доллари-гача миқдорда мукофот пули беришини эълон қилади.

Бунинг учун улар корпорация томонидан ишлаб чиқилган дастурий таъминотларнинг нуқсонини ва камчилигини топиши ҳамда бу ҳақда корпорацияга маълум қилиши керак. “Apple” вакиллари шу кунларда Лас-Вегасда бўлиб ўтаётган компьютер технологиялари соҳасидаги хавфсизликка оид анжуманда бу ҳақда маълум қилишган. Шу билан корпорация “Google” ва “Facebook” каби ўз тизимларидаги нуқсонларни тоғланларга пул мукофоти берувчи компаниялар сафига қўшилиди.

Дастлаб “Apple” ўз дастурини аввал ҳамкорлик қилган хакерлар ва компьютер мутахассисларига жорий қилади. Кейинчалик дастур кенгайтирилиши мумкин.

1976 йилда асос солинган “Apple” корпорацияси “iPhone” смартфонлари, “iPad” планшетлари, “iPod” мусиқа плеерлари, “iMac” ноутбук ва стол компьютерлари ҳамда бошқа техникаларни ишлаб чиқаради. У дунёнинг энг йирик корпорацияларидан бири бўлиб, унинг бозор капиталлашуви 530 миллиард доллардан ошади.

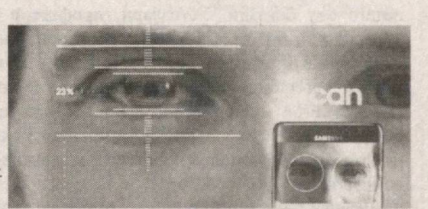
ЖАНУБИЙ КОРЕЯ БАНКЛАРИДА ЯНГИ ТИЗИМ

Жанубий Корейнинг йирик банклари кўз тўрпардаси орқали фойдаланувчилар шахсини аниқлаш тизимини жорий этмоқда.

Мамлакатнинг икки йирик банки — “KEB Hana Bank” ва “Woori Bank” ушбу тизимни кўлаб кўрмоқчи.

Маълум бўлишича, шахсини аниқлаш тизими шу ой давомида мамлакатда “Samsung” компаниясининг кўз тўрпардаси сканери билан жиҳозланган “Galaxy Note 7” мобил телефони сотуви бошлангандан сўнг ишлай бошлайди. Кўз тўрпардасини аниқлаш технологияси илғор ва мураккаб бўлиб, бу уни бузишга бўлган уринишларни деярли чипкача чиқаради. Янги тизимнинг ишга туширилиши фойдаланувчилар хавфсизлиги даражасини сезиларли даражада ошириб, тармоқда фаолият олиб борадиган фирибгарлардан ҳимоя этиши кутилмоқда.

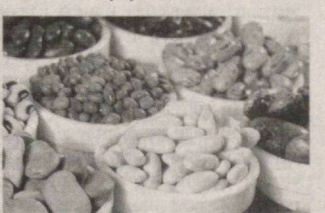
Мамлакатдаги учинчи йирик банк бўлмиш “Shinhan Bank” ҳам шундай тизим ишга туширилиши эҳтимолини кўриб чиқмоқда. “Galaxy Note 7” смартфонини тақдироти 2 август куни АҚШда бўлиб ўтди. Унинг Жанубий Корейдаги сотуви шу ой ўрталаридан бошланади.

ЎСИМЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ КОНИ ФОЙДА

Америкалик диетологлар инсоннинг соғлом бўлиши ва узок умр кўриши учун оксил энг фойдали модда эканини аниқлашди. Табиий маҳсулотлардаги оксилнинг доимий овқатланиш рацисониди бўлиши организмни ҳаммаша сергайрат, фаол ҳаракатига сабаб бўлар экан.

Бу ўтказилган тадқиқотда яққол намоён бўлди. Бунинг учун 130 нафар инсоннинг ўттиз йиллик ҳаёти таҳлил қилиб кўрилди. Катнашчиларнинг 67 фоизи аёллар бўлиб, ўртача ёш 49 деб олинган. Иштирокчилар истеъмол қилган озиқ-овқатларнинг ўртача 14 фоизини хайвон, 4 фоизини эса ўсимлик оксиди ташкил этган. Натижаларни кўриб, мутахассислар шундай хулосага келишди: хайвон оксидини кўп истеъмол қилиш ҳисобида озиқ-овқат калорияси ортада ва бу юрак-қон томир хасталигини келтириб чиқариб, ўлим хавфининг кучайишига сабаб бўлади. Ўсимликлардан олинган оксил ҳисобида эса аксинча, ўлим хавфи 10 фоизга камайиб, юрак қон-томир касали белгилари ҳам сезиларли даражада пасаяди. Шунинг учун ҳам ҳар бир инсон организми учун керакли оксидни кўпроқ ўсимлик маҳсулотларидан олгани маъқул, дейишмоқда тадқиқотчилар.

Интернет материаллари асосида ХАҲМАДЖОНОВА тайёрлади.

ҲАМЁНДАМАС, ЧЎНТАКДАМАС... ҚАЕРДА?

► БОЖХОНА ПОЧТАСИДАН

Ўзбекистон Республикаси Божхона Кодексининг 240-моддасига биноан, Ўзбекистон Республикасининг нақд миллий валютаси ва нақд чет эл валютаси олиб кирилиши ва олиб чиқилиши устидан назорат жисмоний шахслар божхона чегарасини кесиб ўтаётганда божхона органлари томонидан амалга оширилади.

Амалдаги тартибларга мувофиқ, республикамизда резидентларга 2000 АҚШ доллари эквивалентдаги нақд хорижий валюталарни йўловчи божхона декларациясида эъза қайд этиш шарти билан эркин олиб чиқиб кетишлари рухсат этилган. Бундан ортқик миқдордаги нақд валюталарни олиб чиқиш учун эса ваколатли банклар ёки Марказий

банкнинг ўрнатилган тартибдаги рухсатномаси талаб этилади.

Норезидентларга эса Ўзбекистонга кириб келаётганда ўзи билан олиб келган ҳамда божхонага тақдим этилган йўловчи божхона декларациясида қайд этилган миқдордаги хорижий валютани олиб чиқилари рухсат этилади.

Шунга қарамадан, амалдаги тартибларни қўпол равишда бузиб, нақд хорижий валю-

таларни ноқонуний равишда олиб чиқишга уриниш ҳолатлари ҳам учраб турибди. Яқинда Тошкент шаҳар божхона бошқармасининг “Келес” темир йўл чегара божхона пости ходимлари томонидан шу турдаги бир нечта қонунбузарлик ҳолатларининг олди олинди.

Жумладан, “Тошкент — Москва” йўналишидаги йўловчи поездини божхона назоратидан ўтказиш давомида божхоначилар томонидан бир нечта қонунбузар йўловчиларнинг қийин қилмишлари нукта қўйилди.

Масалан, йўловчилардан бири яшнободлик А.Юлчиева (мақоладаги барча исм-шарифлар ўзгартирилган) шахсий қўриқдан ўтказилганда йўловчи божхона декларациясида кўрсатилмаган ва оғзаки сўровлар вақтида маълум қилинмаган 350 АҚШ доллари ва 350 евро ички қийимлари орасига беркитганча олиб ўтишга урингани аниқланди.

Айни шу усулдан фойдаланиб, божхоначилар қаршисида уялиб қолган фуқаролардан яна бири — К.Михайловадир. Натижада у ҳам 748 АҚШ доллари, 100 евро ва 1500 Россия рубли ҳайрлашишига тўғри келди.

Шу ўринда юртдошларимиздан божхона қоидабузарликлари ёки божхона ходимларининг ноқонуний хатти-ҳаракатлари юзасидан Тошкент шаҳар божхона бошқармасининг 120-76-76 — “ишонч телефони”га қўнғироқ қилишлари мумкинлигини эслатиб ўтамиз.

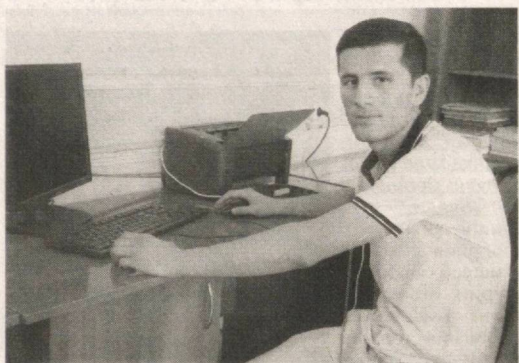
Тошкент шаҳар божхона бошқармаси ахборот хизмати

МУСТАКИЛЛИК ТЕНГДОШЛАРИ

Жасур ўқитувчилар оиласининг тўнғич фарзанди. У спортда ҳам, илм-фанни ўзлаштиришда ҳам етакчилардан. Ёши йигирма бешда – Истиклолга тенгдош.

Тенгдош бўлганда ҳам қўтлуг сана – 1 сентябрь – Мустақиллик куни, дея эълон қилинганидан икки кун кейин таваллуд топган. Ҳа, ўшанда ҳурлик нафаси халқимизга бир олам хурсандчилик улашди. Йўлдошевлар оиласи учун эса икки карра қувончли бўлди.

БИР ҚАДАМ ОЛДИНДА

Мустақилликка тенгдошлик бахти қаҳрамонимизнинг бутунги юксак марраларни банд олиб яшашида, ўз олдига қўйган мақсади томон дадил оқимлашда муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Бугун у тенгдошларидан бир қадам олдинда, дейишимизга етарли асосимиз бор. Айти пайтда Наманган давлат университетининг Амалий математика кафедрасида фаолият олиб бормоқда.

Жасур мактаб чоғларидан компьютерга қизиққани боис ахборот технологияларини пухта ўзлаштиришга интилди. Ўрганиш, ҳаракат билан чекланиб қолмай, бир неча бор шаҳар, вилоят фан олимпиадаларида муваффақиятли иштирок этди.

Мамлакатимизда ахборот технологиялари жадал суръатларда ривожланиши уни бу йўналишда жиддий излашга ундади. 2008 йили Тошкент ахборот технологиялари университетининг Фарғона филиали талабаси бўлди. У талабалик чоғида танлаган соҳасини пухта ўрганишга бел боғлади. Устозлари, профессор-ўқитувчилар кўмагида илмий изланишлар олиб борди. Университетда ўқиб юрган кезлари Фарғона шаҳридаги 32-умумий ўрта таълим мактабидан олган билимларини амалиётда мустақамлади – информатика фанидан ўқувчиларга сабоқ берди. Олий ўқув юртини тамомлагач, Учқўрғон туманидаги Янгирек қишлоқ ҳўжалиги коллежидан ишни давом эттирди.

Бугунги давр ҳар бир ёшдан хорижий тилларни пухта билиш, билганда ҳам икки-уч тилда раво сўзлашишни талаб этади. Жасурнинг инглиз тилини пухта ўзлаштиргани коллеждаги фаолияти давомида Ўзбекистон ва Швейцария давлатлари ўртасида ишлаб чиқилган “Ўзбекистонда сув ҳўжалиги соҳасида касбий кўникмаларни ривожлантириш” лойиҳаси аъзоси бўлишига имкон берди. Семинар-тренингларда иштирок этиши ва соҳадаги янги ютуқларни ўрганишида муҳим аҳамият касб этди.

Изланишдан завқ оладиган, тиним билмас Жасур Исроил 2013–2015 йилларда ТАТУ Фарғона филиалининг компьютер инжиниринги йўналиши магистратура босқичида ўқиди. У соҳанинг энг эътиборли ва долзарб жиҳатларини устозлари Дурбек Халилов, Шўҳрат Умаров кўмагида чуқурроқ ўрганди. Ушбу давр мобайнида Наманган муҳандислик-педагогика касбий кўникмаларни ривожлантириш лойиҳаси аъзоси бўлишига имкон берди. Семинар-тренингларда иштирок этиши ва соҳадаги янги ютуқларни ўрганишида муҳим аҳамият касб этди.

Жасур ҳаётимизда ахборот технологиясига бўлган эҳтиёж муаммоларини бартараф этиш борасида университетдаги устозлари, ҳамкасблари кўмагида янги лойиҳалар устида жиддий иш олиб бормоқда. Республика ва халқаро даражадаги илмий тўплам, журналларда мақолалари эълон қилинди.

Жасур ҳаётимизда ахборот технологиясига бўлган эҳтиёж муаммоларини бартараф этиш борасида университетдаги устозлари, ҳамкасблари кўмагида янги лойиҳалар устида жиддий иш олиб бормоқда. Республика ва халқаро даражадаги илмий тўплам, журналларда мақолалари эълон қилинди.

Жасур ва у сингари ёшларнинг чақноқ кўзларига боқиб, аҳди банд, мақсади аниқ эканини кўриб, Юртбошимизнинг ёшларга қаратаётган оталарча ғамхўрликларини мева бераётганига амин бўласан, уларнинг шундай хуш кайфиятда камол топаётганига боқиб, саодатли дамларга кўз тегмасан, дея шукроналар айтасан, киши!

Улугбек РЎЗИМАТОВ
Наманган вилояти

БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

— Аудиторлик ташкилотини истиёрли тугатишда қонун ҳужжатларида қандай имтиёзлар назарда тутилган?

— Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 27 апрелдаги “Тадбиркорлик субъектларини истиёрли тугатиш ва уларнинг фаолиятини тўхтатиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида”ги қароридан аудиторилик ташкилотини истиёрли тугатиш тўғрисида қабул қилинган қарор ҳақида хабардор қилинган кундан бошлаб ташкилотнинг молия-ҳўжалик фаолияти тўхтатилиши, шу муносабат билан ер солиғи, ягона ер солиғи, мулк солиғи, сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи ҳамда бошқа турдаги солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича пеняларни ҳисоблаб ёзиш тўхтатилиши белгилан кўйилди.

Шу билан бирга, ушбу қарор билан тасдиқланган Тадбиркорлик субъектларини истиёрли тугатиш ва уларнинг фаолиятини тўхтатиш тартибини тўхтатишдаги низоми 7-бандида муассислар (қатнашчилар), тадбиркорлик субъекти тугатишнинг исталган босқичида фаолиятини тўхтатиш ва тугатиш жараёнини тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилиш ҳуқуқида эга эканлиги алоҳида норма сифатида қайд этилди.

Саволга Адлия вазирлиги масъул ходими
Э.ХОЛМАХМАТОВ
жавоб берди.

УСТОЗ – ШОГИРД АНЪАНАЛАРИ

УСТА

Асрол ака ўзи ясаган бетакрор санъат асарларига кўз қирини ташлаб, салкам олти йиллик меҳнатидан завқланиб кетади. Ҳаёт мазмунига айланган бу нақшинкор безаклар ҳали қанча дам олиш уйлари, жамоат бинолари ва маданий-маиший иншоотларнинг ташқи кўринишига улғувор маҳобат бағишлайди. Устанинг беназир, ўта нозик, заргарона иш услуби, довруғли мактаби, иқтидорли юзлаб шогирдларига эгаллиги кўпчиликнинг ҳавасини келтиради.

Асрол ака не-не ажодларимиздан қолган ноёб меросни асраб-авайлаб, шогирдларга тўқис етказиш осон эмаслигини яхши билгани учун ҳам эртаю кеч бош кўтармай ишлайди. Ўзини одамшаванда. Шу пайтгача ўз фойдаси ортидан қувиб, бирор ишга қўл урмаган. Қўлидан иш келадиган шогирдларини ҳам ўнгу сўлга қарамай, улгуржи бозорга соладиганлардан эмас. Ўзи ҳалол-покиза қалб эгаси бўлгани учун каттакич бирдай ҳурматини жойига қўяди.

— Уста Маҳмуд, — дейди жўраларидан бирига уста Асрол. — Ганчкорлик санъатини ишончли қўлларга топшириш мавриди келмадимикан? Келинг, қобил шогирдлар орасидан муносибларини танлаймиз.

Маҳмуд уста эътироз билдиради:

— Бўлмайди!

— Ие, нега бўлмас экан?

— Ўзингиз устозимиз қўлида йигирма йил шогирд бўлгансиз. Ҳар бир ишни у киши билан

“Бўлур эл ичида ул шогирд хароб,
Агар чекмас устоз қўлида азоб”.
Саъдий Шерозий

баҳамжиҳат қилардингиз. Агар бирор нақшимиз кўнгилларига ёқмаса, ўнлаб эскизларни бузиб қайта ишлардик.

— Э-э, Маҳмудбой, қўйинг, шу гапларни. Шогирдларим орасида қўли гул усталар кўп. Улар анъанавий услублар вориси бўлиб қолмасдан, янги техник восита ва имкониятлардан ҳам фойдаланишни билади. Бор умидим шулардан. Анали, ўзига бино қўйган “уста”зодаларга келсак, уларни тўғри йўлга солиш бизнинг бурчимиз.

Асрол уста эса ганчкорликнинг барча сир-асрор ва имкониятларини, унинг нозик ва нафис жиҳатларини ёш усталарга ўргатиб чарчамайди.

— Мана бу чақа, унис табақа, буниси қирма, чеккадаги эса дўли пардоз, дейилади. Осма, қўйма ганчкорликнинг ҳам ўз услуби бор. Айниқса, ислими гирих битмас-туганмас композиция. Уни қанча ҳаракатлангирсангиз, шунча янги қирралари очилаверади. Билиб қўйинг, уста ганч, сопол, чиннини лой қоришмасидан тайёрлаб, пи-

ширгунча, жило бериш жараёнларидан тортиб, барча хусусият ва ҳислатларини, нозик томонларини ўз қўлидан ўтказиши керак. Шунда ўз қўли ва йўлига эга бўлади.

— Устоз, соҳамизга кўплаб янги технологиялар кириб келаяпти. Ганчкорлик санъатининг қадри тушиб кетмасмикан? — шогирдларидан бири устага юзланади.

— Юртимизга чет элдан ташриф буюрган хорижий меҳмонлар кўҳна, тарихий обидалар, арklar, қўрғонлар, маҳит-мадрасаю, мақбаларимизни асл ҳолига қайтарилганини кўриб, ҳайратга тушаётганини биласиз, ганч ўймакорлигида қўллаган шарафа, шифт, қўбба каби ранг-баранг мураккаб нақшларни қайси техникада бажариб бўларкан?

— Вой, ўзимнинг беғурборларим-е, ҳақиқий санъат асарларига ҳар доим ҳаридор топилади. Ганчкорлик ажодларимиздан қолган ноёб мерос. Ҳар битта чизилган эскизнинг ўсувчи бандлари бўлади. Ҳар бир элементнинг ўз оти бор. Катта устозларимиз бундан хабардор бўлгани учун бир-бирларининг яратган асарларини сўзсиз тушунган. Қани, Зафаржон андавани қўлга олинг. Уста-уста эмас, асбоб-уста, дейди-

Кўрдил, қузатдил, уйга толдил...

КУЗАТУВ

“Юрган — дарё...” дейдилар. Саёҳатга отландик. Йўлларимизнинг равонлиги, атроф-муҳит мусавволиги, шаҳару қишлоқларимизнинг ободлиги дилни қувонтиради.

Йўл бўйлари мева-чева сотувчилар, муздеккина сув, чой, хушбўй овқатлар таклиф қилувчиларга бой. Бу албатта тўқинлик белгиларидан. Шундай экан, мамлакатимизнинг тинч-тотув аҳолисини кўриб, уларнинг осойишта меҳнати ва бу меҳнат эвазига келаятган фаровонликдан қувонмай бўладими?

Аммо йўл давомида қаерда тўхтамайлик, ҳеч жойда қўнлик газеталарнинг бирор нусхасини, уларнинг сотилган жойларини ёки уларни ўқиб турган кишини учратмадик. Бу албатта бизни ҳурсанд қилади. Ўзимизча, юртдошларимиз янгиликларини интернетдан олишга ўтиб кетибди-да, деб ўйладик. Шунинг учун ахён-ахёнда телефон қавлаб ўтирган ёшлар, ўрта ёшли кишиларнинг ёнига бориб “дунёда нима гаплар экан?” деб сўрадик ва улардан “ашула эшитаятман” деган жавоб олдик...

Хурсанд бўлган жойимиз ҳам кўп бўлди. Бир жойда уюм-уюм қовун-тарвузлар олдида тўхтадик, суҳбат қилиб кетдик. Бир “Амири”ни сўйдик, шираси тил ёради. Сотувчи қовунни мактайдик, аммо сотаётган қовунларининг ҳамма навларини айтиб беролмайдик. Бўриқалла, қўқалабош ва бошқа бир неча қовун навларининг қандай бўлишини айтилмадик.

Ижобий ўзгаришларни кўра олиш — фазилат. Аммо фақат яхши нарсаларни кўравериб, нуқсонларга кўз юмишнинг ҳам ёмон томони бор-да. У бора-бора мактанчоқликка ёлаганбардорликка олиб келади. Ёзининг иссиғи, кўп майдон-

ларда ҳосил йиғилмоқда, бошқаларида мева-сабзавот, поллиз экинлари фарқ пишган пайт. Қизиғи шундаки, бир инсон, айтилик, деҳқон жон қўйдириб ҳосил йиғмоқда, ўз вақтида бундан “ўртачи”, халқ тили билан айтганда, “ўроқда йўқ, мошқода йўқ, хирмонда ҳозир”лар ҳам ўз улушларини узиб, қўлиб қўладиган пайт.

Бундай дейишимизга сабаб, йўл ёқаларида қовун-тарвуз, мева-чева сотиб ўтирганлар орасида, ўзи етиштирган маҳсулотларни сотаётганлар жуда кам. Шу борада ўйланиб қолдик, кўпгина ривожланган мамлакатларда ўз уйи, боғчаси атрофида кофе, чой, бовурсоқ ва бошқа уй маҳсулотларини сотиб ўтирганлар кўп учрайди. Уларга бу ўринда катта имкониятлар берилади. Улардаги мана шу яқна тартибда савдо-сотик қилиш тажрибаси ўрганилса, яхши томонларини ҳаётимизга татбиқ қилсак, қўзаятган эзгу мақсалларимизга етмоғимиз янада осон бўлармиди.

Йўл-йўлакай бир қишлоқда бўлдик, узоқ қариндошимиз қизини узатапти. Тўйнинг камтароналиги бизни бир томондан қувонтирди, бошқа томондан, тўйга алоқадор ва бутунлай алоқадор бўлган кишиларнинг ҳам кўпчилигини ҳайратландик.

Ўзбек тўйларининг ижобий томонлари кўп, бирни кўрасан, бошқалар албатта сени кўради, очик суҳбатлар, таниш-билишларини эслаш, бир пиёла чой устидаги ширин суҳбатлар ёдда қолади.

Тўйдаги гурунг асосида тилга олинган бир ҳолат бизни ларзага солди. Суҳбат кундалик-маиший масалаларга бағишланган бўлса ҳам, анча ибратбоп бўлгани учун атайлаб кенроқ ёритиб ўтсак.

Бугунги кун ташвиши нима, албатта, бу йиғим-терим, ҳосил, хирмон, барақа ва энг асосийси, қишга тайёргарлик.

Суҳбатдошимиз, тўйдаги меҳмонлардан бири бевосита тарбия масканда хизмат қилувчи киши чиқиб қолди. Ҳозирги кунда бу инсон ҳам ҳамма қишлоқдошлари қатори қишга тайёргарлик кўраётгани, болаларини меҳнатга ўргатаётгани ҳақида тўлиб-тошиб гапирга бошлади. Меҳмоннинг сўзига кўра, энг долзарб масала бугун сомон йиғиш, бунга ҳаммамиз ҳам қўшилдик. Меҳмон бизнинг ижобий таъкидларимиздан илҳомланиб, қўшини фермер ҳўжалигида ҳосил йиғиштиришга тайёргарлик кўраётганини айтди-да, унинг соҳиб йиғиб олмайдиган, яъни далада қолиб кетаётган сомондан ҳар кунги тўрт аравадан йиғиштириб олганини жўшиб гапириб берди.

Дуруст, бунинг ёмон жойи йўқ. Менимча, ҳамма қишлоқда бу ҳолат қузатилади. Саховатли фермерлар сомонни керагича йиғиштириб, қолганини қишлоқдошларга бериб юборади. Аммо шу жойда яна бир воқеа айтиб ўтилди, бундан масалан меҳмоннинг таъсирини тикка бўлди, десам муболага бўлар, ҳар ҳолда, жуда ёмон аҳволга тушимди. Бироқ сездирамаслигим шарт эди, ахир, биз, биринчидан, тўйда ўтирибмиз, меҳмонимиз ва иккинчидан, энг асосий сабаблардан бири, сўзловчи тарбияга дахлдор, атрофдагилар учун обрўли киши эди.

Эмишки, шу ўн-ўн беш кун давомида бу инсон сомон йиғиш билан бир пайтнинг ўзидан бир ярим тонна ғалла ҳам тўплаб олинди. Қандай қилиб лент, сомон йиғиш пайтида бу инсон ғалла ўраётган комбайнчиларни пиво билан таъминлаб турибди. Ҳар сафар икки баклашка пиво ўрнига икки халтадан дон олар экан, қараб-сизки, ҳам сомон тўплаган, ҳам дон.

Бу инсоннинг қилмишидан суҳбат қатнашчиларидан ким қандай ҳулоса чиқаргани бизга қоронғи. Лекин бирор кимса уша жойда унга нисбатан салбий фикр билдирмагани...

Ахир, бугунги кунда даладан йиғиб олинаётган ҳар бир дон собиқ тузумниқига ўхшаб “кеч кимники” эмаслиги, бу ҳосилнинг аниқ эгаси, мулкдори борлигини, унга қанча меҳнат сарф қилинганини, нанинг, унутиб қўйган бўлса уша инсон. Халқ-қимизнинг минг йиллик ақидаларидан бўлимиш “ҳалол ва ҳаром” тушунчалари-чи?

Суҳбат менда ўта оғир таассурот қолдирди ва шу ўринда бундан бир неча йил илгари бўлиб ўтган яна бир шунга ўхшаб воқеани ёдимга солди.

Водийдан тўрт киши таксидала келаяпмиз. Ҳамроҳларим савдо ходимлари — “сумкачилар” эканлиги учун суҳбат мана шу томонга бурилди ва майда, чакана савдо қонун-қоидалари, юртимиздаги аҳвол ва уларнинг тили билан айтганда, “йўл қароқчилари”га бориб тақалди. Суҳбат давомида мен текширувларнинг қонунчилиги ва “юлчилик”ларнинг ноқонунийлигини тушунтириб бердим, гапларим суҳбатдошларимда яхши таассурот қолдирди. Яна суҳбатимиз давом этди ва бир жойда йўл патрул хизмати ходимлари таксичимизни текшириш-текшири қилиб, анча пулини олди. Албатта, ҳайдовчимиз назорат органи ходимларини бўралаб сўқишни бошлади ва менинг ғашимни келтирди.

Секингина “Ўзингизнинг таксичилик қилишга лицензиянгиз борми?”, деб сўрадим. Таксичимиз, мана бир неча йиллардирки таксичилик қилиши, шу билан бола-чақасини боқаятганидан гурурланиб, лицензияси йўқлигини бир ижобий ҳолдай кўрсатмоқчи бўлган оҳангда гапириб энсамни қотирди.

Ҳаяжонларимни босдим-да, босиқ овозда: “Қилаётган ишингиз ноқонуний экан, ундан топган пулларингиз билан қандай қилиб бола-чақангизни боқаятасиз?” дедим.

Натижа мен кутгандан-да кескинроқ чиқди. Машина тормози жаҳл билан босилди, у “ғийқ” этиб тўхтади ва “тушинг машинадан” деган ҳукми эшитилди.

Не қўз билан кўрайки, бироз олди-тортидан кейин, ёнимдаги “савдогарлар” менинг тарафимда эканлиги маълум бўлди. Қувониб кетдим. Машинага миндик, албатта, бу воқеа-дан кейин ўзаро суҳбат Тошкентга қарат йўловчилар орасидагина давом этди.

Қизиғи шундаки, суҳбатимиз менинг тушунчамда ижобий тус олди. Суҳбатдошларим психолог эканимдан хурсанд бўлиб, кўп нарсаларни сўраб ўз фикрлари билан ўртоқлашиб келишди. Саёҳатимиз охирида жуда илиқ хайрлашганимни эслаيمان, бу гап “таксичи”мига алоқадор эмас, албатта...

Бу галги сафаримиз давомида ҳам кўп қизик гаплар бўлди. Юртдошларимиз орасида ўз ҳуқуқини таниётган, ўзининг ҳам, халқнинг ҳам манфаатини тўғри идрок эта оладиган кишилар кўпчилигини кўрдим. Ва ахиринча, арзимаган манфаатни деб, кўп нарсани бой бераётганлар йўқ эмаслигини дилим ранжиган ҳолатлар ҳам бўлди. Элчилик экан-да...

Маҳмуд ЙЎЛДОШЕВ,
психология фанлари
номзоди, журналист

лар. Деворни текислаб, дастлабки ишлов беришни бошлашди. Бўлғуси тасвирга асос яратишда ил тортиб, бози олиб текислашни Абдуазимга топширади. Фахридин сиз қўшнинг устида ишлаш- сиз. Кўп қиррали қандилларни ясагга ўзим киришаман.

Асрол ака ўзи дарров енгларини шимариб, ички бир кўтаринки руҳ билан бино безакларини тайёрлашга киришиб кетади. Устани кўриб, бўша- ган шогирдлар ҳам ҳаракатга тушади. Биров маъмурий бинолардаги ганч ишларини қайта таъмирлашни бошлай- ди. Бошқалар мазмундор янги нақшлар устидаги изланишларини давом эттира- ди.

— Текис сатҳига нақш туширишга қўлимиз анча келишиб қолди. Бир-икки киришб кетамиз тушайпти. Нима қилсак экан, — дея яна бир шогирди устозидан ўсмакчи бўлиб сўрайди.

— Ғурадан ҳолва битмасдан, мустақил иш бошлашни хоҳлайдиларми?! Бош устига. Марҳамат. Истаган жойингизга бораверинг. Шу билан ўртамаздаги муқаддас ришталар узилади. Вассалом!

— Йўғ-э... Нима деяпсиз?! Нега бундай бўларкан?

— Ҳазиллаётганим йўқ, жоним тасаддуқ сизларга! Ганчкорлик санъати бир киши эмас, кўпчилик учун яратила- ди. Уни ўрганиш катта малака, зийрак- лик ва сабр-тоқатни талаб қилади.

Қаранг, минг йиллар давомида миллий маданиятимизнинг нодир дурдонаси саналган зарҳал-нақшкорларнинг ҳаммаси қўли гул устозлар томонидан яратилган. Маҳоратсиз усталарга бунди ишониб бўлмайди. Ахир, булар орасида халқ амалий санъатида ягона бўлган нусхалар бор. Буларни сақлаш, бойитиш ва янгилаш талқинда ишлов бериш учун ҳали кўп тер тўкишингизга тўғри келади.

Юртимизда келажакда қўллаб-ўқитиш қўрилиши режалаштирилган. Уларга миллий маданиятимиздан келиб чиққан ҳолда замонавий безаклар бериш асосий ишимиз. Агар орангизда биз уста бўлсак, ким рози қилса, тўғри келган ишни қилиб кетаверамиз, дегувчилар бўлса, йўлини тўсиб ўтирмайман.

Марҳамат. Ўша гапимда тураман.

— Устахонага ота-онангиз етаклаб келганда, ҳали мактабда ўқирдингиз. Ўзим парвариш қилдим. Бошимда кўтариб юрган шогирдларимга ишонма- сам, кимга ишонаман?! Ортимдан чироғимни ёқувчи, ҳунаримни давом эттирувчи тоғларим сизлар бўласизлар. Агар бирортангизнинг бармоғингизга тикон кирса, ўша нашта меннинг нақ юрагимга қалади. Мукамал уста бўлганингизда, ўзим сизларга қўшимча иш топиб бераман. Мустақил ижод қилишингизга оқ фотиҳа бераман, — дея Асрол ака шогирдларининг елкаси- га қоқиб қўяди.

— Ҳунар ўргатган қўлларингизни кўзимизга суртамиз. Биз учун қанчалар елиб-югурмадингиз? Сизга ихлосимиз баланд.

— Азиз фарзандларим мен учун шуни ўзи катта бахт. Ҳар бирингизни дилбан- димдек яхши кўраман. Қани, энди ишга ўтамиз. Бугун ганчкорликнинг анъана- вий йўлларини янги шакл ва усуллар билан бойитишга ҳаракат қиламиз. Кўп йўллик шакллар, ойна устига нақш гуллари туширишни бошлаймиз.

Шу пайт қўлимаганда устахонага яна бир ғуруҳ болаларни ота-оналари етаклаб келди.

— Уэр, уста Асролни излаб келдик.

— Ўша биз бўламиз.

— Ўғлим кўлингизда бирор ҳунар ўрганишини истайман. Очиғи, ўртаҳол яшаймиз. Бизга "бизбон" уста керак?

— Масалан, қандай?

— Эти сизники, суяғи бизникига қўнадиган.

— Ҳа, ундай бўлса, адашмай келиб- миз. Марҳамат, ичкарига кириш. Бола- лар билан бир суҳбатлашиб кўрай-чи?

— Ким нимани ўрганишни истайди, — дея меҳмонларга юзланди уста Асрол.

— Уйларни евроремонт қилишга қизиқаман. Уста акаларнинг ишини кўп кузатганман. Девор тепасига ўрнатила- ган безаклари сизникига ўхшаркан.

Қандиллари ҳам худди шунақа. Менга ҳам ўргатасизми? — деди чамаси ўн уч ёшлардаги болакай.

— Жоним билан. Фақат сиз ўрганмоқчи бўлган безаклар Евро- падан эмас, ўзимизнинг миллий

халқ амалий санъатидан келиб чиққан. Бунди баъзи бировлар ўзича "бузиб", "қайта қурган"и билан бизнинг ота- боболаримиз томонидан яратилган дурдона асарлар ҳисобланади.

— Мен сизникига ўхшаган катта устахонам бўлишини орзу қиламан. Агар бойиб кетсам, шуни сотиб оламан.

— Уэр-а, ўйламасдан гапириб юбора- ди. Аслида... — боланинг ноўрин гапи- дан хижолат бўлиб гап бошлади онаси.

— Қўйинг, койишни нима кераги бор. Агар шу ердаги ҳамма усталардан ўтиб кетса, устахонани унга бераман.

— А?..

— Рост гапираяпман. Шу пайтгача бу пирхонага фақат муносиб шогирдлар эгалик қилиб келган. Бундан кейин ҳам шундай бўлади.

Шу топда ташқарида пиқиллаб йиғлаб турган бир бола устанинг эътибо- рини тортиди.

— Бу ерга ўзи истаб келганди. Билма- дим, нима жин урди, — деб онаси атроф- дагиларга қаради. Асрол ака бир қараш- даёқ, уни оппоқ чангдан кўрқиб кетга- нини фаҳмлади. У билан ёлғиз суҳбатла- шиш учун боғ эътигага тушиб кетди.

— Биласанми, Элмур. Қадим замонда бир подшоҳнинг назари гўзал қизга тушиб қолибди. У қўлида ҳунари йўқ шохга турмушга чиқмайман, деб туриб олибди. Шунда подшо туқувчиликни ўрганибди. Қароқчилар қўлига тушиб қолганда, ҳунарини ишга солибди. Туқиган гиламини малика минг тиллага сотиб олибди. Чунки у қасрда эканини нақшларда ифодалаган экан. Малика бир гилам оқсидан бутун усталарни кўтқариб олибди, — эртас билан бола- кайнинг кўнглини кўтарди уста.

— Ўғлингизни бирор ҳунарга қўли келгунча, ҳаваскорлик тўғрисидаги беринг. Ундан кейин устахонага олиб келасиз.

Бундан Элмурнинг онасини кўнгли кўтариб, уйига кетди. Асрол ака ҳам отаси биринчи марта устахонага етаклаб борганда, оппоқ гўборлардан кўрқиб кетганди. Энди ўша чанглар бутун ҳаётининг мазмунига айланган.

Адиба УМИРОВА

МЕҲР БАЛҚҚАН МАСКАН

Ҳар томонда кулади гуллар,
Ҳар гўшада саодат фасли.

Яхшиларга элтади йўллар,
Ҳар кўчада яхшилар васли.

ОРАМИЗДАГИ ОДАМЛАР

Дунёда касбларни санаб адоғига етиб бўлмайди. Ҳаммаси инсон эҳтиёжидан келиб чиққан. Кўпчилигидан беҳабармиз ҳам. Бироқ бир касб борки, уни билмаган ва бу касб эгасини ҳурмат қилмаган инсон зоти бўлмаса керак.

Дугонам Дилбар Халилованинг илтимоси билан шу йил ба- ҳорда Жиззахга бордим. Кайфият ҳам баҳорий. Дилбар мени чиройли, озода, маҳо- батли бинога, Республи- ка шохлиқ тиббий ёрдам илмий маркази- нинг Жиззах филиали, урология бўлимига бош- лади.

— Мен бу ерда яқин- дагина даволаниб чиқ- тим. Анчадан буён ахво- лим яхши эмас эди. Бо- шқа жойларда даволаниб ҳам кўрдим, бироқ на- жот топмадим. Шу ерга келиб, меҳрибон ва би- лимдон шифокорга дуч келдим. Урология бўли- мининг бошлиғи Фай- булла ака Убайдуллаев мени қийнаб келган дар- да аниқ ташхис қўйди, лозим пайтда тажриба- ли ҳамкасбларини тақ- лиф қилиб, аниқ ҳуло- сага келди ва батамом даволадилар. Тўғриси, йиллар давомида буйра- гимга азоб бериб кела- ётганимни ўйлаб ҳам кўрмаган эканман.

Даволаниш жараёнида шунга амин бўлдимки, фақат мен эмас, бу бўлимда даволанаётган кўплаб беморлар ҳам, шифокор Файбулла Убайдуллаев ҳақида яхши фикрда бўлиб, у кишининг фидойилиғи, ўз касбига садоқати ва беморларга эътибори, ҳушмуомалалигини мин- натдорлик билан сўзла- дилар, — дейди Дилбар ҳурмат билан.

Шифокор Файбулла Убайдуллаев бизни очик

радио ва телевидение, матбуот орқали чиқиш- лар қилинаётгани ўз изини қолдирмоқда.

РШТЭИМ Жиззах фи- лиали маънавият марка- зи бўйича масъул қилиб тайинланган Ф.Убайдул- лаев бу борада ҳам ўз са- лоҳиятини, билимини, жонқуярилигини намоён қилмоқда. Йил давоми- да ҳар ҳафтанинг пай- шанба кунларига олим- лар, шоирлар, санъат- корлар билан учрашув- лар ўтказилмоқда.

Олий тоифали врач Файбулла аканинг тур- муш ўртоғи Дўлти опа ҳамшираликдан нафақа- га чиқди. Иноқ оилада уч ўғил, бир қиз ўсиб, улғайди. Катта ўғил Дилшоджон табдиркор, Илҳомжон ички ишлар ходими, милиция капи- тани, Шерзоджон қишлоқ ҳўжалиғи соҳа- сида меҳнат қиларди, Дилфўзахон ота-онаси- нинг изидан бориб ҳам- шираликни танлади.

Файбулла аканинг яхши номи узоқларга кетган. Қўшни вилоят- лардан ҳам уни излаб келишади. Энг қийин лаҳзаларда малакали, тажрибали врачни ўзла- рига дўст билишади. Файбулла Убайдуллаев ҳеч қилман вақтини ва ёрдамни аямайди.

"Табобат ҳамма санъ- атлар ичида энг олимжа- ноб санъатдир" деганда минг бора ҳақлигини сиз яшаётган мазмунли умр тасдиқлаб турибди. Ях- шиликнинг умри узоқ бўлади. Сизнинг ҳам ум- рингиз узоқ бўлсин, Файбулла ака! Қалбин- гиздаги меҳр қўёши абад нур сочсин. Шоир айт- ганидек:

Инсон билан тирикдир инсон,
Муҳаббатдир ҳаётнинг боши.

Одамларга бахш этади жон,
Одамларнинг меҳр қуёши.

Ҳосият БОБОМУРОВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

Фитналардан ўзини асраш хусусида

УЛУҒЛАР САБОҒИ

Имом Бухорий пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом ҳадисларини тўплаш ниятида кўп ўлкаларни кезиб, ғаройиб воқеаларни бошидан кечирган. Аллома Ажлуний «Фавоид ад- дирорий» асарида Имом Бухорийнинг худжойлиғи, ҳалол-поклиғи ва туҳмату бўҳтонлардан йироқ юриши ҳақида бир қисса ривоят қилган.

Илм талабида юрган пайти- да Имом Бухорий денгиз орқа- ли қайқадор кетаётган бўлиб, ёнида минг динор пули бор эди. Кемадаги йўловчилардан бири унинг ёнига келиб, иззат-ик- роми ва ҳурматини билдириб, ўзини яқин тутди-да, муҳаддис- нинг суҳбатига ишқивоз бўлиб қолди. Улуғ муҳаддис ҳам ўзига

нисбатан унинг меҳр-муҳабба- тию дўстона муносабатини кўргач, илғифот кўрсатиб, са- мимий муомала қилди. Анча синашта бўлишгач, Имом Бу- хорий гап орасида ўзидаги минг динордан уни воқиф этиб қўйди.

Кейинги кун Имом Бухорий- нинг бу суҳбатдоши уйқусидан

уйғонгач, ҳўнграб йиғлашга тушиб, бақирганча, устидаги қийимларни йиртиб, юз-бош- ларига урганча, айхоҳаннос сол- ди. Одамлар унинг фиғонидан ҳайратга тушиб, устма-уст са- волга тутишди. У эса ўзини жабрдийда кўрсатиб, «Ҳамё- нимда минг динорим бор эди, йўқолиб қолди», деб зорланди. Шунда тафтишчилар кемадаги йўловчиларнинг киссаларини биттама-битта текшира бошла- ганда Имом Бухорий ҳамёни- даги бекитиб қўйилган динор- ларни денгизга улоқтириб юборди. Тафтишчилар Имом Бухорийни ҳам текшириб, ун- дан ҳеч қандай ҳамён топмади- лар. Шундан кейин пул йўқот- тим, деб йиғлаган кимсага та- нбеҳ бериб, ёлғон гапиргани учун уни тавбасига таянтирди- лар.

Манзилга етиб келиб, одам- лар кемадан тушгач, «пул йўқотдим» деган кимса Имом

Бухорийнинг ёнига келиб, минг динорни нима қилганини сўра- ганида, уни денгизга ташлаб юборганини айтди. У бу гапга ишонмай: «Шунча катта пулни йўқотишни ўзингга нечук раво кўрдинг?» деб сўради ҳайрат- ланиб. Имом Бухорий: «Эй хо- хил, мен бутун ҳаётимни Расу- лulloҳнинг ҳадисларини тўплашга сарф қилганимни билмайсанми? Бутун олам ҳалол-тўғрилигини тан олган, қандай қилиб ўз иззат-нафси- мни бир ўғрининг туҳматига ги- рифтор қилмоғим лозим экан? Бутун ҳаётим давомида топ- ланиш ишонч ва алоқатин ибо- рат бебаҳо дурни қандайдир ди- норлар эвазига йўқотмоғим тўғрими?», деб жавоб қайтар- ган экан.

(«Қадимдан ҳозиргача... Ҳикоятлар, ривоятлар, ҳикматлар» китобидан олинди)

ИНСОН МАНЗАРАЛАРИ

Дарвоза очилиб ёпилгандай бўлди. Ҳовлида ўғлининг қадам товушларини эшитган Фотиما аянинг хавотири ариди. Енгил хуррак отаётган эрига кўз қирини ташлади-да, аста ўрнидан турди.

— Келдингми, болам, — деди бир оз гандираклаб турган Фарҳоднинг ҳолатига ачинган Фотима ая.

— Келдим, она, кел...дим, — Фар- ҳод шундай деб ҳовлининг бир че- тидиғи сўрига ўзини ташлади...

— Шу зормандани яна ичдинг- ми? Ишга кирсам ташлайман, де- гандинг-ку.

— Муздек сувингиз борми? — дея қўйлақларининг олди тугмаларини еча бошлади Фарҳод онасининг гап- ларига қулоқ солмай. — Юрагим қуйиб кетаяпти.

— Шу ҳолатингиз даланг кўрса- лар борми? — деб пичирлади Фоти- ма ая ошхона томонга кетаркан. — Ахир, ваъда бергандинг-ку.

— Биринчи маошини ювиш керак экан. Болаларга йўқ деблмадим... Ичдик.

— Бошқа оғизга олмагин, жон болам. Ахир, яхши келин қилиб,

совчиликка юряпман-а. Бу юришин- ги кўрганлар нима деб ўйлашади. Тур, ма, ичиб ол.

Фарҳод аранг бошини кўтарди, косадагини ютоқиб симиракан, ла- бининг икки четидан сув тўкилди. Сўнг нимадир деди гудранганча, ётоқхонасининг қайси томондалиғи- ни чамалади-да, гандираклаб ўрни- дан турди.

— Эртароқ туриб ювиниб-нетиб олгин, далангга шу ахволда кў- ринмагин, тагин, — деб қолди ая ўлигининг ортидан.

Кейин четдаги уйга кириб бир оз қолиб кетди. Овозини чиқармай юм- юм йиғлади.

— Нима бу? — деди ўзини ногоҳ уйғониб кетгандай қилиб кўрсатган Шамсиддин ака бош томонда аста қўйилган қоғоз қутига нигоҳ таш- лаб.

СУЯНЧИҚЛАР

— Фарҳоджонингиз биринчи ой- лигини олган экан, олдидан сизга қўйлақ сотиб олибди. Даланг ухлаб қолдилар дегандим... унда бериб қўйинг, эрталаб албатта қийиб ол- синлар, деди.

— Э, шунақами, — деди Шам- сиддин ака яна ўзини ҳеч нимани билмаганга солиб, эснаб қўяркан. — Ўзи қани?

— Куни билан ишлаб чарчабди, денг. Ётақол деб, хонасига кириб юбордим.

Шамсиддин ака ўзига инсоф, яхши келин ва ақли солиҳ фарзанд- лар тилаб бошини ёстиқча қўйди. Бир муддат ўтгач, унинг «енгил ху- раги» яна эшитили бошлади.

— Вой, бу нима? — деди эрталаб

нонушта тайёрлаётган Фотима ая эрининг қўлидаги зар қоғозга ўрал- ган нарсани кўриб.

— Билмадим, ичини оч-чи, — деб Шамсиддин ака қўлидагини хотинига узатди. Кейин сўрига ўтираркан, га- лига қўшимча қилди. — Фарҳоджон- ни сурприз қилиб юришини яхши биласан-ку. Бир-икки кун аввал онам деб мана шу нарсани олиб қўйган экан. Эрталаб шовиб тургани учун меннинг номимдан бериб қўйинг, деб қаттиқ тайинлаб кетди. Қизиқ, сенга нима олдийкин?

Қўлидаги ювилган пиёларларни дастурхон четига қўйган Фотима аянинг юзига ним табассум югурди. Зар қоғозни очаркан, зимдан эрига қаради: Шамсиддин ака ростмана яхши хайфияда эди. Болалар бог- часида тарбиячи бўлиб ишловчи Фотима ая юзидан самимий хурсанд- лик балкиб турган эрининг ҳолати- дан ҳаммасини тушунди. Ахир бун- дай хушқайфият ўз пулига совға ол- ган ва уни яхши кўрган кишига бер- гач, қани ёқармикан, нима деркин деб, ҳам бир оз ҳаяжонланиб, ҳам севиниб турган инсондагина бўла-

диган туйғулар эмасми? Чоли туш- магур олдинроқ ҳаракатини қилиб қўйган экан-да.

Адрас матони эгнига ташлаган Фотима аянинг чехраси очилиб кет- ди. Шунақасини ёқтирарди. Қандай яхши! Шамсиддин ака хотинининг қувончига шерик бўлди.

— Жуда ярашди. Тўйга тиктириб қиядиган бўпсан-да.

— Шунга айтинг. Барака топсин, болам. Шундай ақли, шундай меҳ- рибон ўғлимиз борки...

Фотима аянинг қўзларига беих- тиёр ёш келди. Гапни тутатолмай каловланиб қолди.

— Қани, чойинг тайёрми, онаси? — деди Шамсиддин ака энди жид- дий тортиб.

— Вой, тайёр, дадажониси, тай- ёр. Сиз шундоқ ўтириб туринг, мен мана материални эҳтиётлаб қўйиб чиқай. Мен ҳозир.

Фотима ая шундай деб четдаги хонага кириб бир оз қолиб кетди. Овозини чиқармай юм-юм йиғлади.

Бироқ бу тундаги йиғига асло ўхшамасди.

Акбар МИРЗО

ДУНЁНИНГ ҲАР БУРЧИДАН ҒОЛИБ БЎЛИБ ҚАЙТАМИЗ!

«Бошланиши 1-бетда»

Нихоят, Рио-2016 олимпия ўйинлари машғаласи «Маракано» стадионига етиб келди. Мамлакатнинг деярли барча катта шаҳарларидан олиб ўтилган машғалани ёқиб Бразилиянинг машҳур спортчиларига насиб этди. Стадиондаги муҳит, мухлислар ва спортчилар кўнглига севинч кўз ёшлари, ҳаяжон... буни фақат хис қилиш керак.

Олимпиянинг дастлабки кунда юртдошларимиз дзюдо, стол тенниси, сузиш, академик эшак эшиш спорт турлари бўйича мусобақалашди. Қувонарлиси, биринчилар қатори баҳсларга киришган атлетларимизнинг натижалари мухлисларни ҳушнуд этди. Айниқса, дзюдо бўйича 60 кг вазнда татамига чиққан Диеббек Ҳоразмиев қўлга киритган юксак натижа барчамизни ҳушнуд этди. У мамлакатимиз жамғармаси ҳисобига биринчи бронза медалини тақдим этди.

Хоразмиев ёш полвонимиз иштирокини саралаш мусобақаларидан бошлади. Ўтиш босқичида унга Австралия вакили Жошуа Калс рақиблик қилди. Анча мурасасиз курашлар остида кечган олишувда Диеббекнинг кучли эканлиги яққол намойён бўлди. Якуний ҳисоб 10:0 вақтида ҳисобига. Нимчорак финал баҳсида полвонимизга тажрибали, 31 ёшли қаршилаган швейцариялик Людовик Чанмартин рўбарў келди. Курашнинг дастлабки соялариди рақиб ҳаракатлари Диеббекни довлраттандек таассурот қолдирди. Бироқ, мураббийларнинг

қўрсатмаларини илғаб олган, курашчимиз тезда рақибнинг ожиз томонларини топти. Ёш полвоннинг тезкорлиги олдида рақиб ҳеч қандай усул қўлай олмади. Натижада иккинчи баҳс Диеббекнинг фойдасига ҳал бўлди. Чорак финал учун кечган курашда вақимизга қўшни қозонистонлик дзюдочи рўбарў келди. Курашчимиз рақибига муносиб қаршилиқ қўрсатишга интилиди. Беллашувнинг асосий вақтида кучлар тенг келди. Қўшимча вақтда эса қозонистонлик курашчининг тезкорлиги учун ҳакамлар бир очко ҳал эшитди ва у галабани тағана қилди. Олимпиянинг бронза медали учун кечган курашда ҳамюртимиз Грузия вакилига ҳеч қандай имконият қолдирмади. Олишувда 100 фоиз устуллик билан галаба қозонган Диеббек учинчи ўринни эгаллаб, — Олимпияда совриндори деган шарафли номга сазовор бўлди.

Диеббек Ҳоразмиев қўрсатган натижа мамлакатимизда спортга қаратилган эътибор ва ҳамюртларнинг юксак самараси, десак асло ялғашмайди. Мустақиллик йилларида мамлакатимизда дзюдо спорт турини ривожлантириш бўйича қатор ишлар амалга оширилди. Зарур имконият ва шарт-шароит яратилди. Натижада Армен Багдасаров, Абдулла Тангриев, Ришод Собиров, Диеббек Ҳоразмиев сингари олимпияда совриндорлари етишиб чиқди. Ўйлаймизки бу натижа бошланиши, қолган дзюдочилар ва бошқа спортчиларимиз бундан янада руҳланиб олимпиянинг энг юқори пробаи медалларини қўлга киритиб, халқимизга олам-олам қувонч улушадди.

Мусобақаларнинг иккинчи кунини ҳам дзюдочиларимизга омадлик бўлди. Икки карра олимпияда совриндори Ришод Собиров Рио-де-Жанейрода 66 кг вазн тоифасида Ватанимиз шарафини ҳимоя қилиб, дунёнинг етакчи полвонларидан бири эканлигини амалда яна бир бора исботлади. Саралаш баҳсларида Беларусь ва Арубалик дзюдо усталарини енгган Ришод чорак финалда Жанубий Кореялик полвонга мағлуб бўлди. Шундан сўнг, бронза медали учун курашнинг давом эттирган ҳамюртимиз дастлаб Доминикан Республикаси вакили Уондер Матеони иппон баҳси, яъни енг галаба билан мағлуб этди. Бронза медали учун кечган баҳсда эса икки карра жаҳон чемпиони словакиялик Адриан Гомбони ҳам енгиб учинчи маротаба олимпияда совриндори деган номга эришди.

Стол тенниси мусобақаларида илк маротаба олимпия ўйинларида иштирок этаётган, Зоҳид Кенжаевнинг тарти ҳам анча шов-шувли тарзда якунланди. У дастлаб, кимсан Европа чемпиони, Лондон олимпиядада совриндори Чехиялик Ян Карик билан беллашди. Анча тажрибали спортчи олдида 20 ёшли атлетнинг имкониятлари паст баҳолангани бор гап. Бироқ, Зоҳид барча масалани стол тенниси устида ҳал этди. Учрашувнинг биринчи сети, 9:11 ҳисобида чехиялик спортчи фойдасига ҳал бўлди. Қолган тўрт партияда Зоҳид Кенжаев европалик стол тенниси устасига ҳеч қандай имконият қолдирмай навбатдаги босқичга йўл олди. Чорак финал беллашуви бундан ҳам мурасасиз кечиши аниқ эди. Ушбу раундда юртдошимизга Буюк Британия вакили тўқнаш келди. Афсуски, мазкур босқич ватандошимиз учун охириги бекат бўлди. Сузиш мусобақаларида иштирок этган Раънохон Омонова Риодаги иштирокини анча барвақт якунлашга мажбур бўлди. Дастлаб, у 400 метрда брас усулда сузиш мусобақаларининг саралаш, кейин эса 200 метр масофага сузиш баҳсларида иштирок этди.

Риога тўлиқ таркиб билан келган бокс бўйича Ўзбекистон эркаклар терма жамоаси мувофақиятли одимламоқда. Жумладан, 8 августда ўтказилган жангларда Ҳасанбой Дўсмаев (-49 кг) мексикалик Хоселито Веласкес устидан галаба қозонди. Ҳасанбой бутун чорак финалда қозонистонлик Биржан Жакиповга қарши рингга кўтарилади. 91 кг вазнли боксчилар баҳсида ватанимиз шарафини ҳимоя қилаётган Рустам Тўлағанов ҳам экваторлик Хулио Сезар Кастильони 3:0 ҳисобида таслим қилди. Энди боксчимиз ярим финал йўланмаси учун кечадиган жангда озарбайжонлик Абдуқодир Абдуллаев билан куч синашадди.

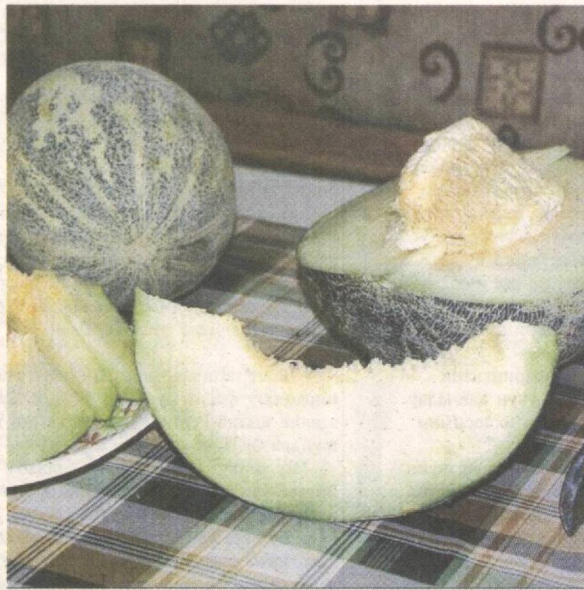
Дастлабки босқичда Катар вакилини енгган Хуршид Тожибоев (-60 кг) кеча тунда чорак финал йўланмаси учун британиялик Жозеф Кордина билан орани очик қилди.

Бокс бўйича Ўзбекистон шарафини олимпиядада ҳимоя қилаётган барча йигитларимиз жаҳонда ўз ўрнига эга бўлган спортчилар санилашди. Уларнинг шарафига ҳам мамлакатимиз байроғи Рио-де-Жанейро ареналарида баланд кўтарилишига ишонамиз.

Жобир ХУҲАҚУЛОВ,
"Hurriyat" мухбири

► НЕЪМАТ

Шу кунларда рўзгориға ул-бул харид қилаётган кишини тасвирлаб бер дейишса ва мен рассом бўлсайдим, ҳеч иккиланмай уни қўлида қовун ё тарвуз тутган ҳолда акс эттирдим. Бозорга кириб улгурмай, қай растада нима сотилаётганини, рости, кўзни юмиб топиш мумкин бўлган бир палла ҳозир. Нон иси, мева-чевалар, айниқса шафтоли ҳиди димоғингга гуп этиб урилади. Қовунни айтманг. Гурвакни-ку, сўраманг!

ГУРВАК

Хоразм воҳаси азалдан энг сара қовунлар масканидир. Серқуёш иқлими, тупроғининг турли микро ва макро элементларга бойлиги туфайли воҳада тилими тилёрар, сершира қовунлар етиштириб келинади. Гурвак ана шуларнинг-да энг сараси ҳисобланади. Ўзтиборлиси, у бошқа қовунлар сингари ҳамма жойда ҳам палак ёявермайди. «Қовун чертагимизга ўтин!» деганда воҳаликлар меҳмонни кўп ҳолда гурвак билан сийлашни назарда тутадди. Бундай эҳтиром кўрсатиш мингнинг йиллардан бери шаклланиб келган қадриятдир. Замонасининг буюк сайёҳи Ибн Баттута «Ғаройиб шаҳарлар ва аjoyиб сафарлар ҳақида назар соҳибларига тўхфа» («Саъдатнома») китобида Хоразм қовунларини таърифларкан, ҳайратини яширолмайдди: «Шарқда ҳам, Ғарбда ҳам Хоразм қовунига тенг келадигани дунёда йўқ. Бухоро қовуни бундан мустасно, ундан кейин Исфохон қовуни туради. Пўчоғи яшил тусда, эти юмшоқ, жуда ширин ва айни замонда қувракдир, — дейди у. — Шуниси қизиқки, худди биздаги қўритилган анжир (шарика) ва Малага (Испаниядаги шаҳар) анжир каби бу қовунни тилим-тилим қилиб кесиб, офтобда

қўритиб, саватта солиб, Хоразмдан Ҳиндистонга ва Хитойнинг узоқ шаҳарларига олиб бориб сотишди. Барча қўритилган мевалар ичида қовунқоқига тенг келадигани йўқ. Мен Ҳиндистоннинг Деҳли шаҳрида яшаб турганимда сайёҳлар келиб қолса, гуломларимдан биронтасини қовун олиб келиш учун жўнатар эдим. Ҳиндистон подшоси, агар унга озгина қовунқоқ келтиришса ҳам, мен яхши кўришмни билиб, ҳузуримга юбортгирар эди. Унинг одати — ажнабийларни ўз мамлакатига пишадиган мевалар билан меҳмон қилиб, шу тариха меҳрибонлик кўрсатишдан иборат эди».

Қўринадики, Хоразм қовунларининг довуғи қадимдан етти иқлимга машҳур. Бу ҳақда турли ривоят, тарихий маълумотлар сақланиб қолган. Ҳатто шундай бўлганки, бир замонлар битта қовун нархи битта туя баҳосига тенг ҳисобланган. Сал муддат Хоразмда яшаган тилшўс ва тарихчи олим Абу Мансур ас-Саолибий (961 — 1038) ёзиб қолдирган маълумотлар ҳам ушбу фикрни тасдиқлайди. «Хоразмга хос нарсалардан бири бонанж номи билан юртилади, ирригацион асосларини атрофлича таҳлил этаркан, ёзди: «Амударё ҳавзасида, айниқса, Хоразмда, худди Ўрта Осиёнинг

қолипларда музга ўраб, авваллари халифа ал-Маъмунга, кейин эса ал-Босиққа олиб боришган. Агар яхши сақланиб етиб келса, бир дона қовун етти юз дирҳам турар экан».

Ҳўш, битта қовунни туя нарҳида юзлаб дирҳамга сотиш ва сотиб олиш учун у қанчалар ширин бўлиши керак? Янглишмасак, бу ерда гап шунчаки қовуннинг мазасида эмас, зироатчи меҳнати билан боғлиқ. Ҳолбуки, воҳа шароитида! Хоразмнинг тупроғи, суви нисбатан шўр эканига қарамай, бу ерда етиштириладиган мева-сабзавот, қовун, узум, гуруч, гўшт ва балиқнинг таъм-мазасини бошқа жойдан тополмайди. Мутахассислар бундай ўзига хосликнинг асл манбаи сифатида Амударёни эътироф этишади.

«Хоразм ҳамма фойдани Жайҳундан олган мамлакатдир», деб ёзган эди араб сайёҳи Истаҳрий. Чиндан, қадим воҳанинг саҳролар бағридаги ҳаёти унга ҳам сув, ҳам маҳсулдор лойқа келтирувчи шу улур дарёнинг беиннат инъомидир.

Атоқли олим, академик Яҳё Гуломов «Хоразмнинг суғорилиши тарихи» китобида воҳанинг деҳқончилик маданияти, ирригацион асосларини атрофлича таҳлил этаркан, ёзди: «Амударё ҳавзасида, айниқса, Хоразмда, худди Ўрта Осиёнинг

бошқа дарё ҳавзаларида бўлганидек, қадим замонлардан буён қайр деҳқончилиги деб аталадиган деҳқончилик мавжуд. Қайр деб дарё, унинг тармоқлари ва сунъий каналларнинг етаклари бўйлаб жойлашган, тупроқ ости суви баланд ётган жойларга айланади; бундай жойларда полиз экинлари яхши унади. Чоржуй воҳасидан то Орол денгизигача бўлган Амударё ҳавзасидаги қайр ерларида етиштириладиган қовунлар ўзининг ширинлиги, хушбўйлиги ва юқори озиқлиги билан фарқ қилади. Хоразм қайр қовунлари қадим замонларда ҳатто узоқ-узоқ мамлакатларда ҳам машҳур бўлган. Бу қовунлар зардан ишланган махсус қоғозларга ўраб Бағдотда, араб халифалари саройига олиб кетилган».

Гурвакка қайтсак. Серқуёш ва ўртапишар қовунлар орасида унинг таъми ўзгача. Пўстининг рангига қараб гурвак ола, қора, қўқ ва оқ хилларга ажралади. 85 кундан 105 кунгача оралиқда пишади. Таркибда 10,4 фоизгача қанд моддаси бор. Одатда, гурвак беш-етти, баъзан тўққиз килограммгача тош босади. Эти шу қадар юмшоқки, тилингда эриб кетади. «Сершира», «тоғли» каби сифатлар гурвак учун, очиги, камдек. У асосан Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон Республикасида экилади.

Шунингдек, воҳа далаларида «Гурвак»нинг олти хили, «Бе-шак», «Суюнчи», «Ширинпечак», «Шакарпора», «Қарикиз», «Оқновот», «Тўрновот», «Жийда япроқ», «Нонигўшт», «Гулоби Хоразмий», «Ширинпўчок», «Саховат», «Амударё», «Заргулоби» каби қовун навлари экиб кўпайтирилмоқда.

Отамнинг Маткарим исмли гурланлик дўсти бўларди, — дейди суҳбатдошимиз мусиқашунос олим Отаназар Матқубов. — У киши бизникига кўпроқ ёс оиларида келар, гулзор ёнига кўрпача тўшарди-да, отамга қараб: «Қўшиқ ойтиб бер, Матқуб!» дерди. Отам қўйлай бошлаб, Маткарим оға патнисда олдида келтириб қўйилган гурвакни оҳангга мос чайқалиб-чайқалиб тиликлар, ора-сирода «Сасинган!» деб қўярди. Ана шу, «Сасинган!» дегани қўшиқнинг эмас, гурвакнинг мактову бўларди. Маткарим оға бир гал: «Қумлоқ жойда пишган тарвузга етдилгани йўқ», деб қолди. Кейин билсам, бундай жойда сув тақчил эканлидан қовун-тарвузлар янтоқ томирига пайванд қилинган экан. Шу тариха улур томирга қўшилиб озиқланиб, ҳосилга кираркан.

Энди бунинг учун фақат тажриба ё маҳорат эмас, юксак ақл, билим керак!

Шу ўринда бизгача етиб келган қўҳна аъёнлардан «Қовун сайли»ни алоҳида эътироф этиш жоиз. Ушбу сайл бозорда, айни позил маҳсулотлари кўпайган вақтда уч-тўрт кунлаб, ҳафталаб давом этган. Бозорнинг авж палласида дорбозлар, масҳарабоз, созандаю хонадалар ўз санъати ва маҳоратини элта намоиш этган. Айрим жойларда, хусусан, Хоразмда сайл жараёнида энг ширин маҳсулот етиштирган деҳқонлар «Уста қовунчи» деб тан олинган, унга тўн ва дўппи кийдиришган.

Ўтган йилдан эътиборан «Гурвак — Хоразм қовунчилиги рамзи» аънавий қовун сайлининг йўлга қўйилгани ҳам фикримизни тасдиқлайди. Воҳа полкорларининг қовунчиликни ривожлантириш борасидаги тажрибаларини омаллаштириш, тармоқда илгор технологияларни татбиқ қилиш, соҳанинг экспорт салоҳиятини ошириш каби аниқ мақсадларни ўзида қамраб олган мазкур сайлда вилоятнинг 10 та туманидан 70 дан зиёд фермер ўзи етиштиратган полиз маҳсулотлари, хусусан, қовуннинг 40 дан ортиқ навини намоиш қилди. Янгибозор тумани Чўболончи қишлоғидаги «Раҳимбой Қўчқоров» фермер хўжалиги полизорлари «Энг яхши гурвак етиштирувчи» йўналиши бўйича ғолиб деб топилган.

— Уруғни ерга қадаган билан меҳнат қилинмаса, ҳеч нима кўқармайди, кўқарсам ҳосил қўтилганидек бўлмайди, — дейди фермер хўжалиги раҳбари Одибек Раҳимбоев. — Еримиз дарёга яқинлиги учун қовунларни, олатда, суғормай етиштирмиш. Эгатада қовун талақлари бир-бирига чатишиб кетмаслиги зарур. Бунинг учун эса талақлар ораси имкон қадар сиқик бўлмаслиги шарт. Менимча, Хоразм қовунларининг шира бойлаши табиий жараёнларга ҳам боғлиқ. Иқлим шароитимиз, дарё сувининг минераллар ва фойдали микроэлементларга конлиги...

Фермеримиз қуёш, сув, минераллар ҳақида тўғри айтади. Бизнингча, гурвакка чинакам мазза бағишлайдиган яна бир муҳим жиҳат бор: бу — халқимизга хос ширинсуханлик, ажойиб лутф! «Черткача минг чокчиргон билан чин юракдан галинг да-маса, гурвак татийми!».

Акмал ЖУМАМУРОДОВ

ХУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

“Асака” банк

яқинлашиб келаётган “Мустақиллик кунини” байрами муносабати билан қуйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини таклиф этади:

“МУСТАҚИЛЛИК — 25”

Ушбу омонатнинг сақланиш муддати 7 ой бўлиб, омонатга ҳисобланган фойзлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Шу билан биргаликда, “Асака” банк миллий валютада 28 турдаги ва хорижий валютада 14 турдаги қўлай шартларда омонат турларини таклиф этади. Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин. Мурожаат учун телефонлар: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Сизнинг омонатларингиз:

- » солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- » маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
- » эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- » миқдори чекланмаган!

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш жамғармаси томонидан кафолатланади

“Асака” банк сармоянгизнинг сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди!

www.asakabank.uz

Хизматлар лицензияланган